

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

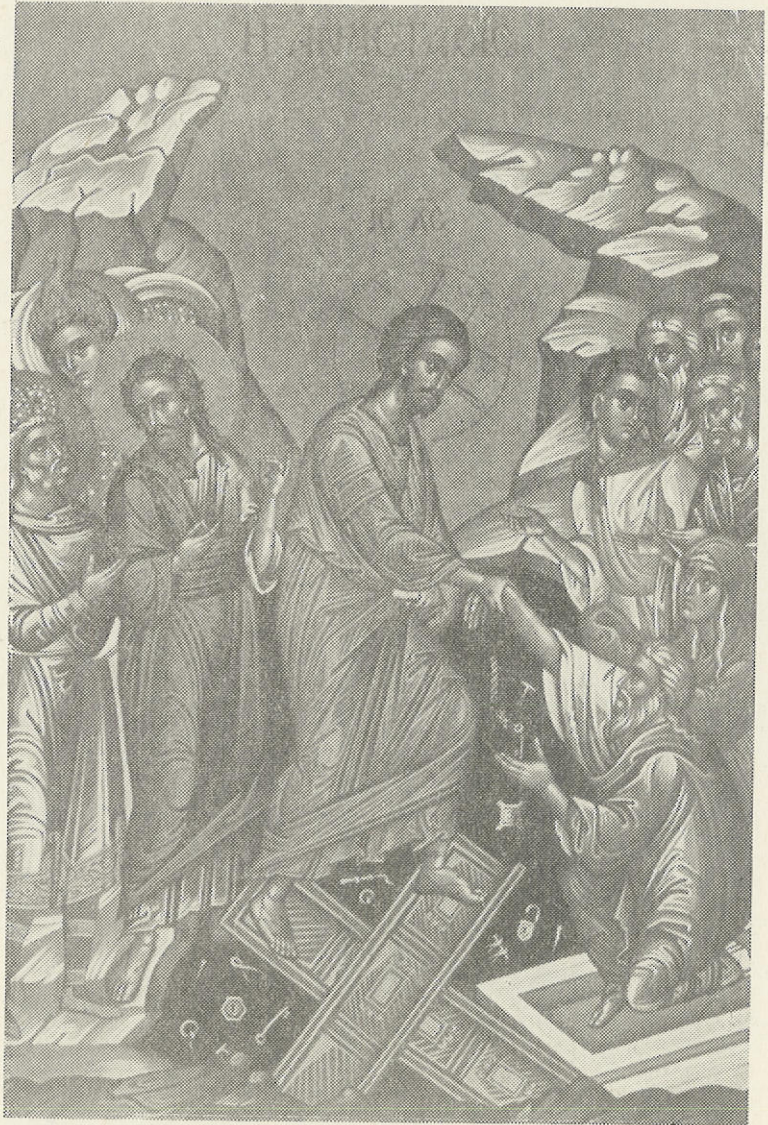
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΗΜΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ»

ΕΤΟΣ ΚΘ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140 — ΤΗΛ. 718-308 | 1 - 15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1980 | ΑΡΙΘ. 7 - 8

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Η ΑΝΑΣΤΑΣΗ

Ἡ Ἀνάστασις. — Κ. Γ. Μπόννη, Ἀκαδημαϊκοῦ, Ὁμ. Καθηγ. τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀποστολικῆ Πατέρες, τοῦ Ἁγίου Ἰγνατίου Ἀντιοχείας Ἐπιστολαί, Β' Μαγνησιεῦσιν. — Ἀλήθειες μελίγα λόγια. — Σεβ. Μητρ. Γόρτυνος κ. Θεοφίλου, Ἐχομε κι ἐμεῖς καθήκοντα σάν χριστιανοί. — Εὐαγγ. Θεοδώρου, Ἀντιπρ. Παν)μίου Ἀθηνῶν, Τὸ Ζήτημα τοῦ πολιτικοῦ γάμου. Κοντὰ στοὺς νέους, Γιὰ τὸ «χάσμα τῶν γενεῶν». — Πρεσβ. Ἀντωνίου Ἀλεβιζοπούλου, Τὸ ἄλλο εὐαγγέλιο τοῦ Μπρούκλιν. — Ἰ. Μ. Χατζηφώτη, Ἡ εἰς Ἄδου κάθοδος τοῦ Χριστοῦ μας καὶ ὁ ἱερομόναχος Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ. — Σεβ. Μητροπ. Πειραιῶς κ. Καλλινίκου, Ἀπαρχὴ Ἀναστάσεως. — Σεβ. Μητροπ. Σάμου κ. Παντελεήμονος, «Φροντιστήριον Χριστοῦ». — Βασ. Μουστάκη, Στὸν κήπο τοῦ Ἰωσήφ. — Ἰω. Φουντούλη, Ἀπαντήσεις σὲ λειτουργικὲς, κανονικὲς καὶ ἄλλες ἀπορίες. — Τὸ βιβλίον. — Ἀπ' ὅτι γράφει ὁ Τύπος. — Ἐπίκαιρα. Ε. Π. Λ. Εἰδήσεις ποῦ ἐνδιαφέρουν τοὺς ἐφημερίους.

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, Ἰακίου 1 — Ἀθῆναι 140. Προϊστ. Τυπογραφείου Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3 Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.

Ὁ τὸν Ἄδην σκυλεύσας καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀναστήσας τῇ ἀναστάσει Σου, Χριστέ, ἀξιώσον ἡμᾶς ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ ὑμνεῖν καὶ δοξάζειν Σε.

**ΑΛΗΘΕΙΕΣ
ΜΕ ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ**

ΚΕΝΤΡΟ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ

Εἰς τὸ κέντρον τῆς χριστιανικῆς πίστεως τίθεται τὸ δόγμα τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, ἢ δὲ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. «Εἰ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ἡμῶν... Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν»;

Χωρὶς τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ οὔτε ἡ γέννησις οὔτε ἡ διδασκαλία του οὔτε τὰ θαύματα οὔτε τὸ πάθος καὶ ὁ θάνατός του εὐρίσκουν δικαίωσιν...

Ὁ Χριστὸς ὠνόμασεν ἑαυτὸν ἀνάστασιν καὶ ζωὴν τῶν ἀνθρώπων, αὐτὸ δὲ ἀκριβῶς δηλοῖ, ὅτι διὰ τὴν ζωὴν πρέπει εἰς κάθε στιγμήν νὰ ἐνεργῆται ἐντός μας ἡ ἀνάστασις. Ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῆ ἀνάστασις προϋποθέτει νέκρωσιν «τῆ ἁμαρτία» καὶ φθορὰν τοῦ «ἔξω ἀνθρώπου» ἐκ τῆς καθημερινῆς μάχης πρὸς τὸ ἐγκόσμιον κακόν· ἀλλ' ἀκριβῶς ἀπ' αὐτὴν τὴν φθορὰν «ὁ ἔσωθεν ἄνθρωπος ἀνακαινοῦται, ἡμέρα τῆ ἡμέρα».

Μητρ. Σερβίων καὶ Κοζάνης

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

★

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ!

Καὶ μὲ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Θεοῦ Διδασκάλου ἐδικαιώθη ὁ Δίκαιος καὶ ἀποκατεστάθη ἡ ἠθικὴ τάξις εἰς τὸν κόσμον...

Ἀδικημένοι, ἐσταυρωμένοι τῆς γῆς! Ὅταν διέρχεσθε τὴν ἐβδομάδα τῶν παθῶν, ποῦ σὰς δημιουργοῦν οἱ γύρω, καὶ ὅποιοι ἔπρεπε νὰ εἶναι ἀδελφοί, μὴ σταματᾶτε εἰς τὴν ὀδύνην τοῦ σπαιροῦ σας. Ἀτενίσσατε τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως καὶ πιστεύσατε, ὅτι δὲν θὰ θραδύνη ἡ ἡμέρα τῆς βραβεύσεως, ἡ ὥρα τῆς ἀποκαταστάσεως. Τὸ πιστοποιεῖ ἡ φωτόλουσθη αὐγὴ τῆς Ἀναστάσεως. Τὸ μαρτυροῦν ἄπειρα, παλαιὰ καὶ σύγχρονα, γεγονότα. Ἀδικημένοι ἀδελφοί, πιστεύσατε, δὲν μένει γιὰ πάντα ἡ ἀλήθεια ἐσταυρωμένη! Δὲν μένει!

Μητρ. Νικαίας

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

★

**ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΟΙ ΠΑΤΕΡΕΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
Β'. ΜΑΓΝΗΣΙΕΥΣΙΝ***

Τοῦ κ. ΚΩΝΣΤ. Γ. ΜΠΟΝΗ

Ἀκαδημαϊκοῦ

Ἰ. Καθηγητοῦ τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

5. Τίτλος. Ὁ ἐν ἐπικεφαλίδι τίτλος, ὁ δηλωτικὸς τοῦ πρὸς οὗς ἀπευθύνεται ὀνόματος, ἀσφαλῶς δὲν προέρχεται ἐκ τῆς γραφίδος τοῦ ἐπιστέλλοντος Ἰγνατίου, ὡς ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς διαφορητικῆς γραφῆς τῶν κωδικῶν. Οὕτως ὁ κῶδιξ G: Μαγνησιεύσιν Ἰγν., ἐνῶ ὁ g: τοῦ αὐτοῦ πρὸς Μαγνησίους. Ἀλλ' ὁ κάτοικος τῆς Μαγνησίας οὔτε μαγνησιεύς, ἀλλ' οὔτε καὶ Μαγνήσιος δύναται γλωσσικῶς νὰ ὀνομασθῆ. Πάντα τὰ ἑλληνικὰ Λεξικά ἀπὸ τοῦ Ἐρρίκου Στεφάνου ΘΣ, Liddell-Scott, Βυζαντίου, ἀκόμη καὶ αἱ Ἐγκυκλοπαιδεῖαι καὶ τὰ Ἐγκυκλοπαιδικὰ Λεξικά ἀναφέρουν ὅτι ὁ τῆς Μαγνησίας κάτοικος ἢ πολίτης καλεῖται «Μάγνης-ητος: «ὁ πολίτης Μάγνης ὁμωνύμως τῶ οἰκιστῆ». Τὸ θηλυκὸν εἶναι «Μάγνησσα». Τοῦτο ἄλλωστε ἀπέδειξαν τὰ ἀνακαλυφθέντα νομίσματα, αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ αἱ μνηεῖαι τῶν ἀρχαίων συγγραφέων. Πβλ. W. Dittenberger, *Orientalis Graeci Inscriptiones Selectae* I. II. 1903-1905 Nr. 12. 231. 232. 233. 234. 319. 501. Ἐπίσης τοῦ αὐτοῦ, *Sylloge Inscriptionum Graecarum*² I-III, 1898-1901, III, 132. — O. Kern, *Inscriptionen von Magnesia am Maeander*, 1900, 206. — Περαιτέρω παρὰ Dittenberger, *Or. inscr.* 503 δηλοῦται σαφῶς ὅτι: «Μάγνητες οἱ πρὸς τῷ Μαιάνδρῳ ποταμῷ, ἄποικοι ὄντες Μαγνήτων τῶν ἐν Θεσσαλίᾳ». — Σημειωτέον ὅτι παρὰ τῷ Λεξικῷ τοῦ Σκαρλάτου Δ. Βυζαντίου Ἀνέστη Κωνσταντινίδου (1908), ἀπαντᾷ καὶ τὸ ὄνομα «Μαγνήσιος» διὰ τὸν κάτοικον τῆς Μαγνησίας. Παρὰ δὲ τῷ Λεξικῷ τῶν Liddell-Scott τὸ ἐπίθετον «Μαγνητικός, ἢ, ὄν = ὁ ἀνήκων εἰς τὸν Μάγνητα ἢ τὴν Μαγνησίαν. Ἐπίσης καὶ «Μαγνητικὸς λίθος» ἢ «Μαγνησιακὸς λίθος», ἦτοι ὄρυκτὸν ὅμοιον ἀργύρῳ. — Εἶναι δὲ ἄξιον σημειώσεως ὅτι ἐν τῷ ἔργῳ τῷ μοναδικῷ τοῦ Edward Schwyzer, *Griechische Grammatik*, München 1939, I-II τ. II, 69 ἀναφέρεται ὅτι Ἑλληνικὰ καὶ μάλιστα Θεσσαλικὰ εἶναι καὶ τὰ ὀνόματα τῶν ἰθαγενῶν κατοίκων τῆς Μακεδονίας, ἦτοι «Μακεδόνες, Μακέτα», πβλ. «μακεδνός» καὶ «Μάγνητες». Τὰ ὀνόματα δὲ ταῦτα ἀπέδιδοντο ὡς χαρακτηριστικὰ ὀνόματα τῶν ἡγεμόνων ἢ πριγκήπων καὶ ἱπποτῶν.

(Συνεχίζεται)

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 50 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 6 τεύχους.

ΕΧΟΥΜΕ ΚΙ' ΕΜΕΙΣ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΣΑΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

Τοῦ Μητρ. Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως
κ. ΘΕΟΦΙΛΟΥ

Τὸ θέμα «ἔχουμε κι' ἐμεῖς καθήκοντα σὰν Χριστιανοί» δὲν ἔχει θέση στὰ «ποιμαντικά θέματα». Διότι πρέπει αὐτὸ νὰ τὸ κατέχουμε καλά. Τὸ παραθέτω ὅμως καὶ τὸ συζητῶ γιατί μ' αὐτὰ τὰ καθήκοντα συνθέτουμε καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ κληρικοῦ, τὴ δεμένη ἄρρηκτα μὲ τὴν ἀρετὴ του. Διότι τότε πού τηροῦμε τὰ καθήκοντά μας σὰν καλοὶ χριστιανοί, παίρνουμε σὰν στολίδι τὴν ἀρετὴ. Ὁ- μως καὶ σὰν κληρικοί δὲν μπορούμε νὰ κάνουμε χωρὶς αὐτὸ τὸ στολίδι.

Ἐμεῖς, βλέπετε, καὶ καλύτεροι παντοῦ πρέπει νὰ γίνουμε κι αὐτὸ δὲν φτάνει. Πρέπει σὰν κληρικοί, πάν- τοῦ στὸ καλὸ καὶ στὴν ἀρετὴ νὰ διακριθοῦμε καὶ νὰ δια- κρινόμαστε. Κι ἐμεῖς μὲν δὲν πειράζει νὰ μὴ καμαρώ- νουμε γι' αὐτὸ, πρέπει νὰ τὸ βλέπουμε ὅμως οἱ ἄλλοι, νὰ τὸ θαυμάζουμε καὶ νὰ τὸ χαίρονται. Διότι χαίρονται οἱ καλοὶ χριστιανοὶ τότε πού βλέπουν τοῦ κληρικοῦ τὴν ἀρετὴ. Νὰ μᾶς χαρακτηρίσουν ἄλλοι λοιπὸν πὼς εἴμα- στε ἐνάρετοι καὶ καλοὶ. Τὸ ποίμνίό μας, οἱ ἐνοριῆτες μας, οἱ πιστοί. Καὶ νὰ συνθέτουν αὐτοὶ τὴν εἰκόνα. Κι ὅπως- δήποτε θὰ περιέχονται στὰ χρώματα τῆς ἀρετῆς σ' αὐ- τή, φτάνει νὰ εἴμαστε καὶ καλοὶ χριστιανοὶ μόνο. Ὁμως καὶ κληρικοί ἐκλεκτοί.

Κι ἂν πρέπει στὴν ἀρετὴ νὰ διακριθοῦμε σὰν ἱερω- μένοι, μπορεῖ νὰ καταλάβουμε πὼς υποτίθεται τουλάχισ- στον, ὅτι δὲν πρόκειται μὲ κανένα τρόπο νὰ σκανδαλί- ζουμε μὲ τὰ φανερά πάθη.

Καλὰ δὲν ἔχουμε μεγάλη ἀγάπη, πού γι' αὐτὸ πρέ- πει νὰ μὴ μᾶς εὐχαριστῆ καὶ νὰ μὴ μᾶς ξεκουράζη. Κι ἂν δὲν ἔχουμε θὰ μᾶς καταδικάσουν ὅλοι. Νὰ μὴ μισοῦμε τουλάχιστον κανένα. Δὲν δώσαμε τὴν ψυχὴ μας ὀλό- κληρη στὰ πνευματικά. Τουλάχιστον νὰ μὴ τὴν ἔχουμε δώσει σκλάβα στὴν ἁμαρτία! Δὲν πηγαίνουμε στὶς φυ- λακὲς, στὰ γηροκομεῖα καὶ στὸ σπῆτι τοῦ φτωχοῦ. Του- λάχιστον νὰ μὴ ἔχουμε στέκι στὴν ταβέρνα καὶ στὸ κα- φενεῖο. Οὔτε καὶ νὰ τὸ σκεφθῶ θέλω, πὼς πρέπει γι' αὐτὸ νὰ μιλήσω καὶ νὰ... κλάψω, πὼς εἶναι δυνατό, χρι- στιανοὶ καλοὶ (νὰ μὴν εἴμαστε οὔτε χριστιανοὶ καλοί;) πρέπει νὰ μάθουν καὶ τί πρέπει νὰ μὴ κάνουν καὶ πού πρέπει νὰ μὴ συχνάζουν καὶ νὰ μὴ πηγαίνουνε.

Κι ἂν εἶναι καὶ κανένας τέτοιος, πού νὰ σκανδαλίζη μ' αὐτὰ, παρακαλῶ τὸν Σωτῆρα Χριστὸ νὰ τὸν κρύψη ἀπὸ τὰ παιδιὰ του, νὰ τὸν σκεπάσῃ νὰ μὴ τὸν δοῦνε οἱ πι- στοὶ τοῦ πληγωμένο καὶ τόσο γυμνὸ. Νὰ μὴν ἀξιωθῆτε ποτὲ νὰ δῆτε κανένα, οὔτε τὰ πνευματικά σας παιδιὰ σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση. Ὁμως ἂν σὰς τύχη κι αὐτὸ νὰ τὸ δῆτε καὶ νὰ φαρμακωθῆτε. Θὰ σὰς ἀξίσει. Γιατί κά- θε κληρικός μὲ συνείδηση σὲ τέτοια περίπτωση θὰ πρέ- πει νὰ πονέσῃ καὶ νὰ κλάψῃ, γιατί δὲν ἔκαμε τίποτα γι' αὐτὰ τὰ παιδιὰ του, γιὰ νὰ τὰ συνετίσῃ. Κι ἂν εἶναι

καὶ κληρικός τοῦ μένει νὰ λυπηθῆ, πολὺ περισσότερο καὶ νὰ παραμερίσῃ. Νὰ κλάψῃ καὶ νὰ πονέσῃ περισσό- τερο. Νὰ μετανοήσῃ. Νὰ μὴ γίνεταί σκάνδαλο τουλάχι- στον. Νὰ μὴ γκρεμίζῃ, ἀφοῦ δὲν οἰκοδομεῖ.

Αὐτὰ δὲν θέλω οὔτε νὰ τὰ σκεφθῶ. Ἐγὼ θέλω αὐ- τὴ τὴ στιγμὴ νὰ μιλῶ γιὰ τὴν ἀρετὴ, γιὰ τὰ καθήκοντα, πού ἔχουμε σὰν χριστιανοὶ πρῶτα ὅλοι, γιὰ τὸ καθήκον, τὸ πρῶτιστο, πού ἔχουμε νὰ εἴμαστε τηρηταὶ τοῦ Νό- μου πιστοί. «Πόλις ἐπάνω ὄρους κειμένη» εἴμεθα σὰν χριστιανοί. Καὶ τότε μᾶς βλέπουμε ὅλα τὰ μάτια, πού εἶναι πάνω μας κάθε μέρα στραμμένα.

Καὶ γι' αὐτὸ καθήκον μας εἶναι νὰ κατέχουμε κι αὐτὸ πρῶτα. Τί πρέπει νὰ μὴ κάνουμε, πού πρέπει νὰ μὴ πᾶμε καὶ τὸ κυριότερο, τί πρέπει νὰ μὴ εἴμαστε.

Αὐτὰ δὲν θέλω νὰ τὰ ἀπαριθμήσω, φίλοι μου. Ὅλα τὰ ξέρετε καὶ τὰ ξέρουμε. Τὰ καθήκοντά μας τὰ θεϊκὰ (αὐτὰ πού προϋποθέτουν τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν ἀρετὴ γε- νικὰ) κι αὐτὰ δὲν μπορεῖ νὰ μὴ τὰ ξέρετε. Μπορεῖ; Μπορεῖ ὁ συνειδητὸς χριστιανὸς νὰ μὴ ξέρῃ πὼς πρέπει νὰ ζῆ ἀγνὰ καὶ καθαρὰ καί... φανερά; Πὼς πρέπει νὰ τὸν διακρίνῃ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ χρῶμα καὶ τὸ ἄρωμα τοῦ Χριστοῦ παντοῦ, τοῦ δικαίου Χριστοῦ, τοῦ γεμάτου κα- λουσύνης, τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν ὠραία μορφή (ὠραία μ' αὐτὰ πού διδάσκει καὶ μὲ τὸν τρόπο πού τὰ ζῆ), τοῦ Χριστοῦ μὲ τὴν κατανόηση, μὲ τὴν πραότητα, μὲ τὴν ἀγάπη, μὲ τὴν ταπεινοφροσύνη;...

Ὅλα αὐτὰ τὰ ξέρουμε καὶ μᾶς συγκινοῦνε καὶ τὰ θαυμάζουμε στὸ Χριστὸ μας καὶ στῶν Ἁγίων μας τίς ἱερὲς μορφές. Δὲν ὑπάρχει κανένας, πού νὰ διαθέτῃ τὴν κλασσικὴ λογικὴ, τὴν κρίση καὶ τὴν ἀντικειμενικότητα, πού νὰ μὴ τὰ βλέπῃ αὐτὰ στὴ διδασκαλία καὶ στὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ πρῶτα καὶ στὴ ζωὴ τῶν Ἁγίων μας μετά. (Διαφορετικὰ στὴ ζωὴ τῶν Ἁγίων καὶ ὅμοια στὴ ζωὴ τῶν καλῶν χριστιανῶν). Καὶ ὄχι μόνο τὰ βλέπουμε καὶ τὰ θαυμάζουμε. Πολλὲς φορές ἐμεῖς οἱ χριστιανοὶ πο- θοῦμε αὐτὲς τίς ἀρετὲς κι αὐτὰ τὰ γνωρίσματα νὰ κατα- ξιωθοῦμε νὰ τὰ κερδίσουμε γιὰ τὸν ἑαυτὸ μας, σὰν ἀ- κριθὰ στολίδια. Κι αὐτὰ νὰ τὰ βλέπουμε σ' ἐμᾶς σὰν πλούτη καὶ σὰν δικά μας κάλλη αὐτοὶ μετὰ τῶν ὁποίων συναναστρεφόμεστε καὶ ζοῦμε, χωρὶς μάλιστα ἐμεῖς νὰ προσπαθοῦμε νὰ τὰ δείξουμε.

Δὲν ξέρουμε ὅτι σὰν χριστιανοὶ πρέπει νὰ σκορπί- ζουμε παντοῦ τὴν ἀγάπη; Παραλείψανε ποτὲ δάσκαλοι αὐτὸ νὰ τὸ ποῦνε; Κι ὅτι κάθε χριστιανὸς σὲ ὅ,τι κι ἂν τὸν βλάψουνε πρέπει πάντοτε νὰ συγχωρῆ;

Κι αὐτὰ κι ἄλλα πολλὰ ξέρουμε. Κι ἂν δὲν τὰ ξέ-

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ ΓΑΜΟΥ

Τοῦ κ. **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**
Ἀντιπρυτάνεως Παν/μίου Ἀθηνῶν

Μετὴν εὐκαιρία τῶν συζητήσεων, πού διεξήχθησαν προσφάτως γιὰ τὸ ζήτημα τοῦ πολιτικοῦ γάμου καὶ μετὴν εὐκαιρία τῆς σχετικῆς ἐμπεριστατωμένης εἰσηγήσεως τοῦ καθηγητοῦ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς κ. Φειδᾶ, ἡ ὁποία δημοσιεύθηκε στὸ περιοδικὸ «Ἐκκλησία», ἃς ἐπιτραπῆ στὸν ὑπογραφόμενο νὰ παρουσιάσῃ καὶ στοὺς ἀναγνώστες τοῦ «Ἐφημερίου» μερικὲς ἀπόψεις του.

Τὸ ἐὰν ὁ πολιτικὸς γάμος εἶναι δυνατὸ νὰ συμβιβασθῆ μετὴν ὀρθόδοξη ἐκκλησιαστικὴ συνείδηση ἐξαρτᾶται ἀπ' τὸ εἶδος τοῦ πολιτικοῦ γάμου. Ἀνάλογα πρὸς τὴν σχέση του πρὸς τὸν θρησκευτικὸ γάμο ἔχομε διάφορα εἶδη γάμου:

α) Τὸ πρῶτο εἶδος εἶναι ὁ ὑποχρεωτικὸς πολιτικὸς γάμος, πού ἐπιβάλλεται ἀναγκαστικὰ σὲ ὅλους τοὺς πολίτες τοῦ Κράτους μετὰ δυνατότητα προαιρετικῆς τελέσεως ἐπὶ πλέον θρησκευτικοῦ γάμου. Ὅπως εἶναι γνωστὸ, ἡ ἐπὶ πλέον τέλεση τοῦ θρησκευτικοῦ γάμου γεννᾷ κινδύνους στιγματισμοῦ σὲ καθεστῶτα, στὰ ὁποῖα ἡ θρησκευτικὴ ζωὴ βρῖσκεται ὑπὸ δυσμένειαν ἢ καὶ ὑπὸ φανερόν ἢ λανθάνοντα διωγμὸ.

β) Δεύτερο εἶδος πολιτικοῦ γάμου εἶναι ὁ κατ' ἐκλογὴν. Στὴν περίπτωσιν αὐτὴ οἱ πολίτες εἶναι ἐλεύθεροι νὰ ἐκλέξουν κατὰ συνείδησιν εἴτε τὸν θρησκευτικόν, εἴτε τὸν πολιτικόν γάμο.

γ) Τὸ τρίτο εἶδος εἶναι ὁ κατ' ἐξαίρεσιν πολιτικὸς γάμος, πού θεσπίζεται παράπλευρα πρὸς τὸν γενικὰ καθιερωμένον καὶ κατ' ἀρχὴν ὑποχρεωτικόν θρησκευτικόν γάμο. Στὴν περίπτωσιν αὐτὴ ὁ πολιτικὸς γάμος καθιερώνεται μόνο γιὰ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι δηλώνουν πὼς εἶναι ἄθεοι ἢ πού δὲν ἀνήκουν σὲ ἀναγνωρισμένη θρησκευτικὴ κοινότητα καὶ ἐπομένως γιὰ λόγους συνειδήσεως δὲν ἐπιθυμοῦν τὴν τέλεσιν θρησκευτικοῦ γάμου.

Ἀσφαλῶς οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ θὰ ἠμποροῦσαν μὲν θεωρητικὰ νὰ ἀνεχθοῦν ὁποιοδήποτε ἀπὸ τὰ τρία αὐτὰ εἶδη πολιτικοῦ γάμου γιὰ τὴν ἔναντι τοῦ Κράτους νομικὴ τακτοποίηση τῶν προσερχομένων σὲ

κοινωνία γάμου, μὰ γιὰ τὸν ἑαυτό τους δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παραδεχθοῦν τὸν γάμο τους ὡς ὀλοκληρωμένον καὶ τελειωμένον, ἐφ' ὅσον αὐτὸς δὲν τελεσθῆ μετὴν εὐλογία καὶ τὴν ἱερολογία τῆς Ἐκκλησίας. Γιὰ τοὺς Ὀρθόδοξους Χριστιανούς ὁ γάμος, πού εἶναι θεοσύστατος θεσμὸς καὶ «μυστήριον μέγα εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν» (Ἐφεσ. ε', 22) βγαίνει ἀπὸ τὰ ὄρια τοῦ φυσικοῦ δεσμοῦ καὶ εἰσχωρεῖ στὴν σφαῖρα τοῦ μυστηρίου καὶ τῆς Θείας Χάριτος.

Ὅσον ἀφορᾷ στὴν στάσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπέναντι στὸν πολιτικόν γάμο, οἱ ἐκπρόσωποι της, πού δικαιολογημένα ἄρχισαν νὰ συζητοῦν τὸ ζήτημα καὶ νὰ προβληματίζονται πάνω σ' αὐτό, δὲν ἔχουν διατυπώσει ἐνιαία ἄποψιν. Ἀσφαλῶς ἡ Ἐκκλησία θὰ ἔπρεπε νὰ δεχθῆ τὸ τρίτο εἶδος τοῦ πολιτικοῦ γάμου, δηλαδὴ τὴν κατ' ἐξαίρεσιν καθιέρωσιν τοῦ πολιτικοῦ γάμου γιὰ τὶς περιπτώσεις ζευγῶν ἄθεων ἢ ἀλλοθρήσκων, γιὰ τοὺς ὁποίους ἡ τέλεση τοῦ γάμου μετὰ μυστηριακὴ ἱερολογία θὰ σήμαινε παραβίασιν τῆς συνειδήσεως ἢ καὶ διακωμώδησιν τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου, τὴν ὁποία δὲν πρέπει νὰ ἀνέχεται ἡ Ἐκκλησία.

Ἐπίσης μετὰ εἰδικὴ διάταξιν θὰ ἦταν δυνατὸν μετὰ μίαν ἐκ τῶν ὑστέρων θρησκευτικῆς ἱερολογίας νὰ τακτοποιηθοῦν κατ' οἰκονομίαν οἱ πολιτικοὶ γάμοι ἀποδήμων Ἑλλήνων, πού ἔχουν δημιουργήσει καταστάσεις (παιδιά, περιουσιακὲς σχέσεις, κληρονομικὰ ζητήματα κ.τ.τ.).

Γιὰ τὰ πρῶτα δύο εἶδη τοῦ πολιτικοῦ γάμου δικαιολογημένα οἱ πλείστοι τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας ἔχουν ἐπιφυλάξεις. Γενικὰ πρέπει νὰ διακηρυχθῆ, ὅτι τὸ ὅλο ζήτημα στὸν χῶρον τῆς δικαιοδοσίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἰδίως στὴν Ἑλλάδα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπισθῆ μετὰ πρόχειρες ἀπλουστεύσεις ἢ γενικεύσεις καὶ μετὰ λύσεις, οἱ ὁποῖες ἀντιγράφουν ξένα πρότυπα, πού δημιουργήθηκαν ὑπὸ διαφορετικὰς συνθῆκας.

Ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀνήκει στὴν Ὀρθόδοξην Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία ἐμψυχώνει τὸ Ἔθνος, ὑποβοηθεῖ τὴν διατήρησιν τῆς ἐνότητός του καὶ δημιουργεῖ τὴν εἰδοποιὸν διαφορὰ τῆς πολιτιστικῆς του ταυτότητος. Ἀκόμη καὶ οἱ πλείστοι

ἀπ' τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι φαίνεται πὼς δὲν ἔχουν ζωντανὴ θρησκευτικὴ ζωὴ, διατηροῦν μέσα τους ἀσβεστο τὸν θρησκευτικὸ σπινθῆρα, ὁ ὁποῖος σὲ κατάλληλη στιγμή μπορεῖ νὰ μεταβληθῆ σὲ φλόγα.

Ἡ ὅλη νομοθεσία ἐξ ἄλλου δὲν πρέπει νὰ ἀφορᾷ μόνον στὸ τί θὰ ἐφαρμόσῃ ὁ δικαστὴς σὲ ἀκραῖες περιπτώσεις κάποιας παρανομίας, ἀλλὰ πρέπει παράλληλα νὰ ἔχη καὶ καθοδηγητικὸν χαρακτήρα καὶ νὰ ὑπενθυμίξῃ στὸν λαὸ τὶς παραδόσεις καὶ τὶς βαθιεῖς πνευματικὲς ρίζες τοῦ Ἔθνους. Ἡ νομοθεσία μὲ κανένα τρόπο δὲν πρέπει νὰ ἀνοίγῃ τὸν δρόμο γιὰ τὴν βαθμιαία ἀπομάκρυνση ἀπὸ αὐτὲς καὶ ἀπὸ τὸν μέγιστο κοινὸ παρονομαστὴ τῶν κοσμοθεωριακῶν τάσεων τῆς πλειοψηφίας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Σύμφωνα μὲ αὐτὰ ἐξακολουθεῖ νὰ ἰσχύῃ ἡ γνώμη τοῦ ἀειμνήστου μεγάλου πολιτικοῦ Ἐλευθερίου Βενιζέλου, ὁ ὁποῖος δὲν δίστασε νὰ διακηρύξῃ πὼς γιὰ ἐκείνους, πού δηλώνουν ὅτι ἀνήκουν στὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἄλλη ἐκλογή ἀπ' τὴν τέλεση τοῦ γάμου μὲ τὴν ἱερολογία τῆς Ἐκκλησίας. Σ' αὐτὴν τὴν ἄποψη πρέπει, κατὰ τὴ γνώμη τοῦ ὑπογραφομένου, νὰ ἐμείνῃ ἡ Ἐκκλησία, ἐφ' ὅσον θὰ ὑπάρξῃ καὶ ἡ δυνατότης τοῦ κατ' ἐξαιρέσειν πολιτικοῦ γάμου στὶς περιπτώσεις, κατὰ τὶς ὁποῖες δὲν πρέπει νὰ παραβιασθῆ ἡ συνείδηση ἢ νὰ διακωμωδηθῆ τὸ Μυστήριον.

Σὲ ἐκείνους, πού ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ σημερινὲς κοινωνικὲς συνθήκες ἐπιβάλλουν τὴν ἀπλούστευση τῆς διαδικασίας τοῦ γάμου καὶ τὴν κατάργηση τοῦ τελετουργικοῦ διακόσμου, μποροῦμε ν' ἀπαντήσωμε, ὅτι ὁ ἐκκλησιαστικὸς γάμος μπορεῖ νὰ τελεσθῆ καὶ σ' ἓνα

ἐξωκκλήσι μὲ ἓνα μόνον ἱερέα. Ἄλλὰ τὸ ὅτι οἱ ἐρχόμενοι σὲ κοινωνία γάμου θέλουν νὰ ἐπισημάνουν τὸ σπουδαιότερο γεγονός τῆς ζωῆς τους μὲ ἑορταστικὴν ἐκδήλωση, αὐτὸ ἀνταποκρίνεται σὲ βαθειὰ ψυχολογικὴ ἀνάγκη. Χαρακτηριστικὸ εἶναι ὅτι στὰ κομμουνιστικὰ κράτη γιὰ τὴν καταπολεμουμένη ἐκκλησιαστικὴ τέλεση τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου ἀναζητεῖται τελετουργικὸ ὑποκατάστατο. Πομπὲς αὐτοκινήτων στολισμένων μὲ λουλούδια καὶ κορδέλλες κατευθύνονται σὲ εἰδικὸ Μέγαρον Γάμων, ὅπου χρησιμοποιοῦνται λευκὲς ἐσθῆτες, λευκοὶ πέπλοι, ἑορταστικὲς ἀμφιέσεις καὶ γίνονται δεξιώσεις μὲ μουσικὴ κ.λπ.

Γιὰ τοὺς ὀρθοδόξους πιστοὺς ἡ ἱερολογία τοῦ γάμου σημαίνει τὸ θεμέλιον τῆς εὐτυχίας τους. Ὅπου ὑπάρχει ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖ ὑπάρχει πραγματικὴ ἀγάπη. Ἡ Ἐκκλησία ἀγιάζει καὶ ἐξωραΐζει ὅλες τὶς περιοχὰς τῆν ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἀκόμα καὶ τῆς βιολογικῆς. Ἡ χριστιανικὴ βιοθεωρία βοηθεῖ τὴν πραγματοποίησιν στὸν ὕψιστον βαθμὸν τοῦ ἰδανικοῦ τοῦ ἀληθινοῦ ἔρωτος, κατὰ τὸν ὁποῖο, ὅπως θὰ ἔλεγεν ὁ Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, «γυνὴ καὶ ἀνὴρ οὐκ εἰσὶν ἄνθρωποι δύο, ἀλλ' ἄνθρωπος εἷς... ὥσπερ ἡμίτομα δύο ἐν εἰσίν».

Τέλος πρέπει νὰ σημειώσωμε, ὅτι ἂν κάποτε ἐπιβληθῆ ἀπ' τὴν Πολιτεία, ὡς μὴ ὄφελε, γενικὰ ὁ πολιτικὸς γάμος, ἀσφαλῶς οἱ συνειδητὰ ὀρθόδοξοι πιστοὶ πού θὰ τελοῦν καὶ θρησκευτικὸν γάμον, θὰ συνδέωνται πιὸ στενὰ μὲ τὴν Ἐκκλησίαν τους. Ἄν αὐτὸ συμβαίῃ στὰ ἀθεϊστικὰ ὀλοκληρωτικὰ καθεστῶτα, πολὺ περισσότερον θὰ συμβῆ σὲ μιὰ ἐλεύθερον δημοκρατικὴ χώρα.

ΕΧΟΥΜΕ ΚΙ' ΕΜΕΙΣ ΚΑΘΗΚΟΝΤΑ ΣΑΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

Συνέχεια ἀπὸ τὴ σελ. 67

ρουμε, φίλοι μου, δὲν μᾶς ἀπαλλάσσει τίποτα. Πρέπει νὰ σκύψουμε νὰ τὰ μελετήσουμε καὶ νὰ τὰ μάθουμε. Νὰ σκεφθοῦμε πὼς ἐμείναμε πολὺ πίσω σὰν χριστιανοί, ἀφοῦ καὶ τί πρέπει νὰ κάνουμε δὲν ξέρουμε καὶ δὲν κατέχουμε. Ἐμεῖς εἴμαστε χρεωμένοι αὐτὰ καὶ δίωμά μας νὰ τὰ κάνουμε. Καὶ μὲ τὴν ἀρετὴ νὰ εἴμαστε στολισμένοι.

Βιαστήτε, ἀδελφοί μου, νὰ καταρτισθοῦμε καλὰ σὰν χριστιανοί. Καθυστερήσαμε μάλιστα καὶ ἡ μέρα ἔχει προχωρήσει. Μπορεῖ νὰ εἴμαστε καὶ νυχτωμένοι. Καὶ νύχτα δὲν ἀναβαίνει τὸν Γολγοθᾶ. Καὶ νύχτα δὲν βλέπουμε καὶ δὲν μποροῦνε κι εὐκόλα οἱ μεγάλοι δὲν γίνονται μαθηταί! Βιαστήτε λιγάκι, ἂν σ' αὐτὸ ὑστερήτε. Καὶ τὴν τελευταία στιγμή ἔχουμε καιρό. Τί θὰ κάνουμε σὰν ὀδηγοί, ἂν ἔμεῖς δὲν ἔχουμε κανένα γιὰ νὰ μᾶς ὀδηγῆ κι ἐμᾶς; Ὅ,τι γκρεμίσουμε σὰν... οἰκοδόμοι, σὰν δάσκαλοι, σὰν ὀδηγοί γκρεμίσουμε. Πρέπει νὰ παρατήσουμε χάμω γιὰ λίγο τὸ σφυρὶ τοῦ μᾶστορα καὶ νὰ πάρουμε

τὸ φτυάρι καὶ τὴν ἀξίνα τοῦ μαθητευόμενου γιὰ ν' ἀσκηθοῦμε. Νὰ μελετήσουμε, νὰ φάξουμε, ν' ἀσκηθοῦμε καὶ νὰ μὴν σταματήσουμε οὔτε στιγμή τὴν προσευχὴ. Μεγαλύτερη προσφορὰ ἂν βρισκόμαστε σ' αὐτὸ τὸ σημεῖο δὲν μποροῦμε νὰ κάνουμε.

Ἄν πρῶτοι ἐμεῖς σωθοῦμε, διδάσκουμε χίλιες φορὲς περισσότερο καὶ καλύτερα μ' αὐτὰ. Ἄν ἔμεῖς σκλάβοι, σπάσουμε τὰ δεσμὰ κι ἐλευθερωθοῦμε θὰ μᾶς δοῦνε κι οἱ πιστοί, τὰ παιδιά μας, ὅσοι ζοῦνε σὲ δεσμὰ καὶ θὰ διδαχθοῦνε. Καὶ θὰ μάθουνε κι αὐτοὶ τὴν τελευταία στιγμή πὼς τὰ δεσμὰ σπᾶνε. Ἄν ἔμεῖς τὸ κατορθώσουμε καὶ δεχθοῦμε τὸν Σταυρὸ καὶ τὴν τελευταία στιγμή μ' αὐτὸ καὶ διδάσκουμε καὶ οἰκοδομοῦμε. Μαθαίνουνε οἱ πιστοί, πὼς πάντα μὲ τοῦ Χριστοῦ τὴ δύναμη μποροῦμε. Πὼς πάντα γιὰ τὸν καθένα στὸ πατρικὸ σπιτί ὑπάρχει μιὰ θέση κι ὅλοι μποροῦνε νὰ βροῦνε θερμὴ ἀγκαλιά. Πὼς πάντα ὅσο μεγάλα κι ἂν εἶναι τὰ πάθη καὶ τὰ δεσμὰ νικοῦνται καὶ σπᾶνε. Ἄφοῦ πάντα στὸ Γολγοθᾶ ἡ πληγὴ τοῦ Χριστοῦ τρέχει σὰν χρυσοπηγὴ ἀσταμάτητα!!

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΜΕ ΤΟΝ ΙΕΡΕΑ ΠΑΤΕΡΑ ΜΟΥ...

...ΓΙΑ ΤΟ «ΧΑΣΜΑ ΤΩΝ ΓΕΝΕΩΝ»

Σεβαστέ μου πατέρα,

Δέν ξέρω γιατί, τώρα που έγκαταστάθηκα στην πρωτεύουσα για να τελειώσω τὸ Λύκειο, σὲ αἰσθάνομαι πῶς κοντὰ μου, παρὰ τὴν μεγάλη ἀπόσταση πού μᾶς χωρίζει. Καί γράφω αὐτὸ τὸ γράμμα, πιεζόμενος ἀπὸ μιὰ ἐσωτερικὴ ἀνάγκη, πού μοῦ ἐπιβάλλει νὰ σοῦ μιλήσω. Νὰ σοῦ ἀνοιξῶ τὴν καρδιά μου χωρὶς δισταγμό. Ἐλπίζω ὅτι μοῦ τὸ ἐπιτρέπεις. Ἐλπίζω ὅτι μᾶλλον θὰ χαρῆς, ἀφοῦ τὸ παιδί σου, ἐπὶ τέλους, θὰ παραμερίσῃ τὴν δειλία του καί θὰ σὲ καταστήσῃ κοινωνὸ τῶν προβλημάτων καί τῶν δυσκολιῶν πού συναντᾷ στὰ ἐφηβικά του χρόνια.

Θέλω προκαταβολικά νὰ βεβαιωθῆς γιὰ τὸν σεβασμὸ μου ἀπέναντί σου, γιὰ νὰ μὴ μὲ παρεξηγήσῃς γιὰ ὅσα θὰ σοῦ γράψω στὴ συνέχεια. Ἐπειδὴ εἶναι γενικὰ παρατηρημένο, ὅτι οἱ γονεῖς δὲν πολυκαταλαβαίνουν τὰ παιδιά τους. Γελάμε, παίζουμε καί... θυμώνετε. Σοβαρευόμαστε καί μᾶς εἰρωνεύεστε, πὼς παριστάνουμε ἀπὸ τώρα τοὺς μεγάλους. Τὴν ὥρα πού θέλουμε νὰ βγοῦμε μιὰ βόλτα μὲ τοὺς φίλους μας (νὰ συζητήσουμε καί μεις τὰ προβλήματά μας) μᾶς πιέζετε νὰ προσηλωθοῦμε «στὸ ὑψηλὸν καθῆκον τῆς μελέτης». Κλεινόμαστε στὸ δωμάτιό μας, ὅλη μέρα σκυφτοὶ στὸ βιβλίο μας, καί παραπονείσθε πὼς ἀδιαφοροῦμε γιὰ τὶς δυσκολίες σας καί δὲν συμμεριζόμαστε τοὺς κόπους σας.

Αὐτὰ πού γράφω δὲν εἶναι ἐντελῶς προσωπικὲς παρατηρήσεις μου. Διατυπῶνω γενικὰ πὼς σκέπτονται καί τί πρесеβύουν γιὰ τοὺς γονεῖς τους οἱ νέοι. Εἶναι παιδιά, πού βρίσκονται σὲ τέτοια ἀπόσταση πρὸς τοὺς γονεῖς τους, ὥστε οἱ μὲν νὰ μὴ καταλαβαίνουν καθόλου τοὺς δέ.

— Ὁ γέρος μου παραλογίζεται, ἔλεγε προχθὲς ἓνας συμμαθητῆς μου γιὰ τὸν πατέρα του. Καλὰ πού συγκρατεῖ λίγο τὰ πράγματα ἢ μὴν μου. Ἄλλοιῶς θὰ εἶχα φύγει ἀπ' τὸ σπίτι.

Καί ὅμως, σὲ βεβαιῶνω, πὼς δὲν εἶναι κακὸ παιδί. Φυσικὰ βλέπω πὼς μᾶλλον αὐτὸς παραλογίζεται, ἀλλὰ ἀπὸ τίς πιέσεις τοῦ πατέρα του. Καί νὰ πῆς πὼς δὲν ἔχουν ἀγάπη; Ὁ ἓνας ζῆ συνέχεια μὲ τὴ σκέψη τοῦ ἄλλου. Εἶναι μοναχοπαίδι, ἄλλωστε. Ἐν τούτοις, ἀθεράπευτη ἡ ἀσυνεννοησία μεταξὺ τους.

— Ἀχ, αὐτὴ ἡ ἀσυνεννοησία! Ξέρεις πόσο ὑποφέρουμε ἀπ' αὐτὴν; Καί σεῖς, βέβαια, τὸ ἴδιο. Τὸ ἀκούω πού τὸ λένε πολλοί.

— Τὰ παιδιά μας, σήμερα, δὲν μᾶς καταλαβαίνουν.

Μά, τὸ ἴδιο λέμε καί μεις: «Δὲν μᾶς καταλαβαίνουν οἱ γονεῖς μας, σήμερα». Ἀλλά, μόνο σήμερα; Δὲν συνέβαινε τὸ ἴδιο καί πρὶν πενήντα, καί πρὶν ἑκατὸ χρόνια; Χιλιάδες χρόνια, πιστεύω, τὸ ἴδιο πρόβλημα παρουσιάζεται. Μήπως οἱ δικοὶ σας γονεῖς, δὲν ἔλεγαν τὰ ἴδια γιὰ τὰ παιδιά τους; Καί σεῖς, ὅταν ἤσαστε παιδιά, δὲν εἶχατε τὰ ἴδια παράπονα πρὸς αὐτούς; Νομίζω πὼς αὐτὸ εἶναι τὸ λεγόμενο «χάσμα τῶν γενεῶν». Ἡ μεγάλη, αἰώνια πληγή. Ξέρεις τί εἶναι νὰ τρῶς καί νὰ σοῦ στέκεται ἡ μπουκιά στὸ λαιμό; Ἔ, πὼς νὰ γίνῃ; Ὅταν ξέρης ὅτι τρῶς τὸν κόπο τοῦ πατέρα σου, πού σὲ ἀγαπάει καί πού τὸν λατρεύεις, κι ὅμως συνέχισα βρίσκεισαι σὲ ἀντίθεση μαζί του! Καί λες μέσα σου: «Πότε θὰ μεγαλώσω, νὰ μὴ τοὺς ἔχω πιά... Καί τότε, θὰ τοὺς δεῖξω ἐγώ, ποῖός εἶμαι».

Αὐτὴ ἡ ἀνεξήγητη καί ἀθεράπευτη ἀσυμφωνία, ἔχει πάντως καί τίς καλές τῆς συνέπειες. Ἄν τὰ παιδιά ἦταν τέλεια ἐναρμονισμένα μὲ τὸ οἰκογενειακὸ τους περιβάλλον, θὰ ἐπαναπαύοντο ἴσως σ' αὐτὸ καί θὰ ἔμειναν ψυχροὶ πρὸς τὴν κοινωνία. Μὲ τίς δυσσρέσκεεις πρὸς τὴν οἰκογένειά τους ἀναζητοῦν φίλους καί γνωριμίες, πᾶνω στίς ὁποῖες στηρίζονται καί ἀναπαύονται, κι ἔτσι δημιουργοῦν σχέσεις κι ἐντάσσονται ἀπὸ νωρὶς στὸ σύνολο τῆς κοινωνίας.

Ἄλλὰ γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: εἶναι ἀνάγκη νὰ συγκρουσθῇ ὁ νέος μὲ τοὺς γονεῖς του, γιὰ νὰ προυθιθῇ στὴν κοινωνία; Τὸ γεγονός αὐτὸ, μήπως εἶναι μιὰ βασικὴ αἰτία, πού οἱ νέοι συνάπτουν διασπαστικὲς φιλίες καί δημιουργοῦν μόνοι τους κακὲς προϋποθέσεις γιὰ τὸ μέλλον τους; Δὲν ὑπάρχει τρόπος, δὲν ὑπάρχει κάποιος ἢ κάτι πού νὰ γεφυρώσῃ τὸ χάσμα μεταξὺ τῶν γενεῶν; Νὰ δημιουργήσῃ τὴν ἀλληλοκατανόηση, μεταξὺ γονέων καί παιδιῶν, πού, ἐνῶ τόση ἔμφυτη ἔχουν ἀγάπη καί φίλτρο, ἐν τούτοις ἀλληλοσυγκρούονται; Κανείς δὲν ἐνδιαφέρεται νὰ μᾶς χειραγωγήσῃ στὰ πρῶτα ἐλεύθερα βήματά μας, μέσα στὴν κοινωνία, καθῶς, νέοι ἐμεῖς, ἄπειροι καί λίγο ἐπιπόλαιοι, καί χωρὶς πολλὰ ἐφόδια γιὰ τὴν ζωὴ, ἔσκινᾶμε γιὰ τὴν κατάκτησή της; Εἶναι ἀνάγκη συνέχεια νὰ ἀκοῦμε παράπονα καί ἐπιπλήξεις; Ἐπὶ τέλους, σὲ ὅλα εἴμαστε ἔνοχοι;

Αὐτὰ, πατέρα. Σοῦ ἔγραψα ἐλεύθερα, γιατί ξέρω ὅτι μ' ἀγαπᾷς καί δὲν θὰ μὲ παρεξηγήσῃς. Θὰ περιμένω μὲ χαρὰ τὸ γράμμα σου.

Μὲ πολὺ σεβασμὸ κι ἀγάπη,

ὁ γιός σου Στέφανος.

ΤΟ ΑΛΛΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟ ΤΟΥ ΜΠΡΟΥΚΛΙΝ

Τοῦ Πρεσβυτέρου
ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΑΛΕΒΙΖΟΠΟΥΛΟΥ

Ὁ Χριστὸς κάλεσε ὅλους μας σὲ μιὰ κλήση: «Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ προσεκλήθητε μὲ μιὰν ἐλπίδα τῆς προσκλήσεώς σας· εἰς Κύριος, μιὰ πίστις, ἐν βάπτισμα» (Ἐφ. δ' 4 - 5). Ὅσοι δέχονται τὸν ἕνα Κύριο, ὅσοι βαπτίζονται τὸ ἕνα βάπτισμα, ἔχουν ἐλπίδα νὰ γίνουν τέκνα Θεοῦ! «Ὅσοι δὲ ἐδέχθησαν αὐτόν, εἰς αὐτοὺς ἔδωκε ἐξουσίαν νὰ γίνωσι τέκνα Θεοῦ» (Ἰω. α' 12)· «πάντες εἰσθε υἱοὶ Θεοῦ, διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Γαλ. γ' 26).

Γιὰ κάθε χριστιανό, ὑπάρχει μόνο μιὰ ἐλπίδα: ἡ υἰοθεσία! Ἄν πιστέψῃ στὸ Χριστό, ἂν δεχθῇ τὸ Χριστό, γίνεται τώρα, σ' αὐτὴ τῇ ζωῇ, τέκνο τοῦ Θεοῦ! «Τώρα εἴμεθα τέκνα Θεοῦ!» ὑπογραμμίζει ὁ ἀπόστολος (Α' Ἰω. γ' 2).

Ἀλήθεια, τί ὑπέροχο εὐαγγέλιο εἶναι αὐτό! Τί ἀγαθὰ νέα γιὰ τὸν ἄνθρωπο κάθε ἐποχῆς! Εἶναι τὸ εὐαγγέλιο ποὺ κήρυξαν οἱ ἀπόστολοι. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐξέφρασε κάποτε τὴν ἀπορία του, πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ ἐγκαταλείψῃ κανεὶς αὐτὸ τὸ μοναδικὸ εὐαγγέλιο καὶ νὰ στραφῇ σὲ ἄλλες διδασκαλίες, ποὺ ὁδηγοῦν ὄχι στὴ σωτηρία, ἀλλὰ στὴν ἀπώλεια: «Θαυμάζω ὅτι τόσον ταχέως

μεταφέρεσθε ἀπὸ ἐκείνου ὅστις σας ἐκάλεσε διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ, εἰς ἄλλο εὐαγγέλιον· τὸ ὅποιον δὲν εἶναι ἄλλο· ἀλλ' ὑπάρχουσι τινες οἱ ὅποιοι σας ταραττουσι, καὶ θέλουσι νὰ μετατρέψωσι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς, ἡ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ σας κηρύττει ἄλλο εὐαγγέλιον παρὰ ἐκεῖνο τὸ ὅποιο σας ἐκηρύξαμεν, ἅς εἶναι ἀνάθεμα. Καθὼς προείπομεν καὶ τώρα πάλιν λέγω, ἐὰν τις σας κηρύττει ἄλλο εὐαγγέλιον παρὰ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον παρελάβετε, ἅς εἶναι ἀνάθεμα» (Γαλ. α' 6 - 9).

Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ποὺ ἀμφισβητοῦν τὸ εὐαγγέλιο τῆς υἰοθεσίας; Ναι, εἶναι οἱ λεγόμενοι «μάρτυρες τοῦ Ἰεχωῶθ». Διακηρύττουν πῶς οἱ «ὄχλοι» δὲν μποροῦν νὰ γίνουν τέκνα Θεοῦ, δὲν ἔχουν τὴν ἴδια ἐλπίδα τῆς κλήσεως μὲ τὴν χιλιαστικὴ ἡγεσία. Ὑπόσχονται στοὺς ἀνθρώπους νὰ τοὺς κάνουν τέκνα τῆς χιλιαστικῆς Ὄργανώσεως καὶ ἐγγόνια τοῦ Θεοῦ! Μεταθέτουν αὐτοὺς ποὺ τοὺς ἀκολουθοῦν, ἀπὸ τὴν κλήση τοῦ Θεοῦ σὲ ἄλλο εὐαγγέλιο καὶ τοὺς ὁδηγοῦν στὸ ἀνάθεμα τοῦ ἀποστόλου Παύλου.

Ἡ Γραφὴ μᾶς διαβεβαιώνει: «πάντες εἰσθε υἱοὶ Θεοῦ, διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ». Ἡ χιλιαστικὴ Ὄργανωσι κηρύττει: ὄχι, δὲν εἰσθε ὅλοι τέκνα Θεοῦ, μόνο ἕνας περιορισμένος ἀριθμὸς, μόνο ἡμεῖς ἢ ἡ ἡγεσία σας· σεῖς εἰσθε ὑπηρέτες μας, ἐγγόνια τοῦ Θεοῦ!

Ἔτσι ἡ χιλιαστικὴ Ὄργανωσι κηρύττει διαφορετικὸ εὐαγγέλιο καὶ εἶναι ἀναθεματισμένη ἀπὸ τὴ Γραφὴ. Ἐμεῖς, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ποὺ παίρνομε στὰ σοβαρὰ τοὺς λόγους τοῦ ἀποστόλου, μένομε πιστοὶ στὸ ἕνα καὶ μοναδικὸ εὐαγγέλιο, δὲν μᾶς συγκινεῖ τὸ ψευδοεὐαγγέλιο τῆς χιλιαστικῆς Ὄργανώσεως, ποὺ προσπαθεῖ νὰ μᾶς ἀφαιρέσῃ τὴ μοναδικὴ ἐλπίδα τῆς κλήσεως, νὰ τὴν ἀντικαταστήσῃ μὲ τὰ λεγόμενα ἀγαθὰ νέα τοῦ Μπρούκλιν. Θέλουμε νὰ μείνουμε τέκνα Θεοῦ, δὲ θὰ ἀντικαταστήσουμε ποτὲ τὴν υἰοθεσία μὲ τὴν σκληρῆ δουλεία σὲ μιὰ ἀδίστακτη πολυεθνικὴ Ἐταιρία, στὴν Ὄργανωσι τῶν λεγομένων «μαρτύρων τοῦ Ἰεχωῶθ».

(Σκίτσο τῆς «Σκοπιᾶς»)

Τὸ σιδερένιο χέρι τοῦ Μπρούκλιν κλείνει τὴν ὁδὸ τῆς υἰοθεσίας στοὺς χιλιαστὲς καὶ τοὺς ἐπιβάλλει τὸ «πνεῦμα τῆς δουλείας» στὴν Ὄργανωσι (Ρωμ. η' 15 - 17).

Ἡ εἰς Ἄδου Κάθοδος τοῦ Χριστοῦ μας καὶ ὁ ἱερομόναχος Διονύσιος ὁ ἐκ Φουρνᾶ

Τοῦ κ. Ι. Μ. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗ

«Ὁ Ἄδης ὡς σπήλαιον σκοτεινὸν ὑποκάτωθεν βουνοῦ, καὶ ἄγγελοι λαμπροφθοροῦντες δένουσι μὲ ἄλυσες τὸν Βεελζεβούλ (τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους) καὶ τοὺς δαίμονας, ἄλλους δέρνοντες, ἄλλους κυνηγοῦντες μὲ κοντάρια· καὶ μερικοὶ ἄνθρωποι γυμνοὶ δεμένοι μὲ ἄλυσες καὶ βλέποντες ἄνω· καὶ κλυδωνίες πολλὰς κατατρεχισμένες καὶ αἱ πύλαι τοῦ Ἄδου ξερριζωμένα· καὶ ὁ Χριστὸς πατῶν ἐπ' αὐτάς καὶ βαστῶν μὲ τὴν δεξιὰν τὸν Ἀδάμ, μὲ τὴν ἀριστερὰν τὴν Εὐάν· καὶ ἐκ τῶν δεξιῶν του ὁ Πρόδρομος Ἰσάβηνος καὶ δεικνύων τὸν Χριστὸν· καὶ ὁ Δαβὶδ πλησίον αὐτοῦ καὶ ἄλλοι δίκαιοι βασιλεῖς μὲ στέφανα καὶ κορώνας· ἀριστερὰ δὲ ὁ Ἰωάνης καὶ Ἡσαΐας καὶ Ἱερεμίας οἱ προφῆται καὶ ὁ δίκαιος Ἄβελ καὶ ἄλλοι πολλοί, ὅλοι μὲ στέφανα, καὶ κύκλω του φῶς ἄπειρον καὶ ἄγγελοι πολλοί».

Ἔτσι πρέπει νὰ παριστάνεται ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ μας ἀπὸ τοὺς Ὁρθόδοξους ἀγιογράφους. Τίς ὁδηγίες αὐτὲς δίνει ὁ ἱερομόναχος Διονύσιος ἐκ Φουρνᾶ τῶν Ἀγρῶν στὴν «Ἑρμηνεία τῆς Ζωγραφικῆς τέχνης» του. Τίς παίρνομε ἀπὸ τὴν ἔγκυρη ἔκδοση τοῦ Α. Παπαδόπουλου - Κεραμεῖα (Πετρούπολη 1909, σελ. 110), γιατί ὑπάρχει κι ἄλλη προγενέστερη νοθευμένη ἀπὸ τὸ διαβόητο πλαστογράφο Κωνσταντῖνο Σιμωνιδῆ. Ὁ Διονύσιος γράφει στὸ πρῶτο μισό τοῦ 18ου αἰώνα. Εἶναι ἡ ἐποχὴ πού τὸ δυτικὸ κοσμικὸ πνεῦμα καὶ ἡ κοσμικὴ τεχνικὴ τῆς Δύσης νοθεύουν τὴν ὀρθόδοξη τέχνη τῆς μεταβυζαντινῆς Ἑλλάδας. Στὴν ἐπικίνδυνη αὐτὴ ἐπιμιξία ἀντέδρασε ὁ ἱερομόναχος ἀπὸ τὴν Εὐρυτανία. Ὁ Καθηγητὴς Ἀντρέας Ξυγγόπουλος, πού εἶχε ἀσχοληθῆ ἰδιαίτερα μὲ τὴ μορφὴ του, εἶχε παρατηρήσει:

«Τὸν 17ο αἰώνα ἡ τοιχογραφία βρίσκεται σὲ μεγάλη παρακμὴ καὶ ἡ ζωγραφικὴ τῶν φορητῶν εἰκόνων ἔχει πάρει μιὰ μορφὴ πού τὴν ἀπομακρύνει ὅλο καὶ περισσότερο ἀπ' τὴν αὐστηρὴ παράδοση τῶν μεγάλων Κρητικῶν ἀγιογράφων τοῦ 16ου αἰώνα. Ἡ ἀπομάκρυνση αὐτὴ προέρχεται κυρίως ἀπ' τὴν εἰσαγωγὴ στοιχείων δανεισμένων ἀπ' τὴ δυτικὴ τέχνη, στοιχείων πού σιγά - σιγά ἀλλοιώνουν τὸν χαρακτήρα τῆς πατροπαράδοτης εἰκονογραφίας καὶ τεχνοτροπίας. Στὰ τέλη ὅμως τοῦ 17ου καὶ στίς ἀρχὲς τοῦ 18ου αἰώνα παρατηρεῖται κάποια διάχυτη τάση γιὰ ἀνανέωση τῆς ἐξαντλημένης καὶ παραστρατημένης ἀγιογραφίας.

Τὴν τάση αὐτὴ τὴν ἀντιπροσωπεύει στὸ Ἅγιον Ὄρος καὶ εἶναι, θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πῆ, ὁ θεωρητικὸς της, ὁ Ζωγράφος καὶ ἱερομόναχος Διονύσιος. Ἄν κρίνομε ἀπ' τίς τοιχογραφίες πού ζωγράφησε στὸ παρεκκλήσι τοῦ σπιτιοῦ του στίς Καρυές κι ἀπ' τίς λίγες γνωστὲς εἰκόνες σὲ σανίδι μὲ τὴν ὑπογραφή του, φαίνεται καθαρὰ πὺς δὲν ἦταν ὁ Διονύσιος ἀξιόλογος ἀγιογράφος καὶ οὔτε θὰ γινόταν λόγος γι' αὐτόν, ἂν δὲν εἶχε γράψει τὴν περίφημη Ἑρμηνεία τῶν Ζωγράφων, πού ὁ πρόλογός της ἀποτελεῖ ἕνα εἶδος μανιφέστου θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πῆ, γιὰ τὴν ἀνανέωση τῆς ζωγραφικῆς καὶ γιὰ τὰ πρότυπα πού θὰ ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιηθοῦν γιὰ τὸν σκοπὸν αὐτόν».

Μᾶς δόθηκε ἡ εὐκαιρία νὰ ἐπισκεφθοῦμε τὸ κελλί τοῦ Διονυσίου στὸ Ἅγιον Ὄρος. Βρίσκεται στὸ δρόμο πού ὀδηγεῖ στὴ μονὴ Κουτλουμουσίου, στὴν ὁποία καὶ ἀνήκει. Τώρα διαμένει ἐκεῖ ἕνας καλὸς γέρος πού διατηρεῖ στὸ ἰσόγειο ἕνα ὑποτυπῶδες παντοπωλεῖο μὲ κονσέρβες ψαρικῶν. Μὲ προθυμία δέχτηκε νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ στὸ παρεκκλήσι. Στὸ Ἅγιον Ὄρος, ἄλλωστε, τὸ θεωροῦν τιμὴ οἱ κελλιῶτες νὰ ἐπισκεφθῆς τὸ σπιτί τους καὶ ἡ πρώτη τους δουλειὰ εἶναι νὰ σὲ ὀδηγήσουν στὸ παρεκκλήσι, πού δὲ λείπει ἀπὸ κανένα κελλί. Εἶναι στενὰ δεμένος μὲ τὴ ζωὴ τους ὁ χῶρος αὐτός. Ἐκεῖ μπαينوβγαίνουν ἀπὸ τὰ θαθεῖα χαράματα, γιὰ τὸν Ὁρθρο, τίς ὥρες, τὸν ἔσπερινό, τὸ ἀπόδειπνο.

Ἀπὸ τὴν πρώτη ματιὰ μᾶς ἔκα-

ναν ἐντύπωση πὺς οἱ ἀγιογραφίες τοῦ Διονυσίου εἶχαν κάτι καφφετιά σημάδια. Ρωτήσαμε τὸν μοναχὸ καὶ μὲ ἀφέλεια μᾶς ἐξήγησε πὺς τὰ σημεῖα ἐκεῖνα εἶχαν φθαρῆ καὶ στίς τρύπες πού φάνηκαν ἔβαλε καφέ μιογιὰ γιὰ νὰ τίς σκεπάσῃ! Ἡ μιογιὰ ὅμως ἔτρεξε καὶ ἔτσι σήμερα οἱ τοιχογραφίες τοῦ Διονυσίου παρουσιάζουν αὐτὴ τὴν εἰκόνα! Ἐχει, ἐξ ἄλλου, σκεπασθῆ μὲ ἀσβέστι ἢ ἐπιγραφὴ, πού εἶχε ἐπίσης παραχάρᾳ πηγαίνοντας γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ στὸ κελλί, ὁ Σιμωνιδῆς, ὥστε νὰ ἐμφανίσῃ τὸν Διονύσιο ἀρχαιότερο! Ἄν, ὡστόσο, οἱ τοιχογραφίες τοῦ Διονυσίου δὲν εἶναι ἀριστουργήματα τέχνης, εἶναι ὅμως δουλειὰ σωστὴ γινομένη μὲ τὴν παράδοση. Πρέπει ὅμως νὰ ποῦμε ὅτι κι ὁ Διονύσιος δὲν ἀπέφυγε κάποιες ξενικές ἐπιδράσεις. Ἔτσι, ἐκτός ἀπὸ τὴν εἰς Ἄδου Κάθοδο, περιγράφει χωριστὰ καὶ ἄλλη παράσταση μὲ τὴν «Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ»:

«Μνημεῖον ὀλίγον ἀνεωγμένον καὶ δύο ἄγγελοι καθήμενοι εἰς τὲς ἄκρες λευκοφόροι, καὶ ὁ Χριστὸς πατῶν ἐπάνω τοῦ σκεπάσματος τοῦ μνημείου, μὲ τὴν δεξιὰν εὐλογῶν, μὲ τὴν ἀριστερὰν βαστῶν φλάμπουρον μὲ χρυσὸν σταυρὸν καὶ ὑποκάτω αὐτοῦ στρατιῶται, ἄλλοι φεύγοντες, ἄλλοι κείμενοι καταγῆς ὡσεὶ νεκροί· καὶ μακρόθεν αἱ Μυροφόροι βαστάζουσαι τὰ μύρα».

Ἄλλ' ἡ παράσταση αὐτὴ εἶναι τελείως ἄσχετη πρὸς τὴν ὀρθόδοξη παράδοση. Ἡ αὐθεντικὴ ἀπεικόνιση εἶναι ἡ εἰς Ἄδου Κάθοδος. «Ἡ ἴδια ἡ εἰκόνα τῆς Ἀνάστασης, ἔχει γράψει ὁ Φώτης Κόντογλου, ὅπως τὴ ζωγραφίζανε οἱ ὀρθόδοξοι ἀγιογράφοι, θαρεῖς πὺς εἶναι μὲ λόγια ζωγραφισμένη στὸ τροπάρη πού ψέλνουνε μικροὶ μεγάλοι: «Χριστὸς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν θανάτῳ θάνατον πατήσας καὶ τοῖς ἐν τοῖς μνήμασι ζωῆν χαρισάμενος». Ποῦ τίς βρήκανε λοιπὸν τίς σημεῖα καὶ τὰ μισιράκια πού βάζουμε νὰ βαστᾶ ὁ Χριστός; Αὐτὰ τὰ ἐφεύρανε οἱ ζωγράφοι τῆς δύσης πού τὰ κάνανε ὅλα κατὰ τὴ μορφολογικὴ φαντασία τους καὶ πού ἀγαπούσανε αὐτὰ τὰ θεατρικά».

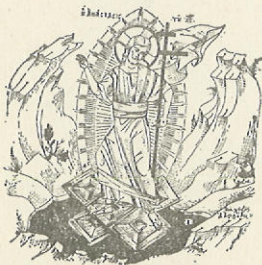

ΑΠΑΡΧΗ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ

Υπάρχει, αδελφοί, περισσότερο παρήγορη διαβεβαίωση, απ' αυτή την όποια μᾶς παρέχει ἡ Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου; Τρέμουμε τὸ θάνατο. Καί εἶναι πράγματι πολύ ὀδυνηρὸ πλῆγμα πάνω στὴ γῆ. Κλαίμε στὸν τάφο τῶν ἀγαπημένων μας προσώπων. Ματώνει ἡ καρδιά μας καὶ ραγίζει ὁ ἐσωτερικὸς μας κόσμος, κάθε φορά πού ὁ θάνατος μᾶς ἀρπάζει πρόσωπα ἀγαπητά, μὲ τὰ ὁποῖα στενά ἦταν δεμένη ἡ ζωὴ μας ἐδῶ στὴ γῆ. Νά ὅμως ἡ μοναδική ἀκτίνα παρηγορίας, τὸ μοναδικὸ βάλασμο τῆς πονεμένης καρδιάς, τὸ μόνο φάρμακο γιὰ τὴν ἐπούλωση τῆς ψυχικῆς μας πληγῆς. Ἡ πίστη στὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάσταση τῶν ἀγαπημένων μας κεκοιμημένων. Οἱ ψυχές τους Ζοῦν τώρα κοντὰ στὸν Κύριο, τὰ σώματά τους διαλύονται μέσα στοὺς ὑγροὺς τάφους. Ἄλλ' ὅπως τὸ σιτάρι, ὅταν σπέννεται, σαπίζει καὶ διαλύεται μὲν ἐκεῖνο, βλαστάνει ὅμως νέο φυτὸ, ὅμοιο πρὸς αὐτὸ πού διαλύθηκε, ἔτσι καὶ τὰ σώματα τῶν νεκρῶν μας, σαπίζουν μὲν τώρα, γιὰ νὰ βλαστήσουν αὔριο ἀφθάρτα καὶ αἰώνια, ὅταν θὰ ἠχήσῃ ἡ σάλπιγγα τοῦ ἀρχαγγέλου: «Αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου καὶ ἐν σάλπιγγι Θεοῦ καταθήσεται ἀπ' οὐρανοῦ καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται» (Α' Θεσ. δ', 16).

Ἰδού, λοιπόν, γιατί ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τῆς δικῆς μας ἀναστάσεως, εἶναι τὸ πιὸ εὐφρόσυνο καὶ παρήγορο γεγονός γιὰ μᾶς, τοὺς ἐξόριστους πρίγκιπες τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν.

Μητροπ. Πειραιῶς
ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

ΕΡΓΑΤΕΣ ΣΤΟΝ ΑΜΠΕΛΩΝΑ

«ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΧΡΙΣΤΟΥ»,

Τοῦ Μητρ. Σάμου καὶ Ἰκαρίας
κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ

Α'.

Δύσκολο ἔργο εἶναι ἡ ἀνεύρεση συνεργατῶν - στελεχῶν γιὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἔργο. Χίλιες, ὅμως, φορές πιὸ δύσκολο εἶναι τὸ ἔργο τοῦ καταρτισμοῦ τους. Κάποια μέρα ἐκλεκτὸς καὶ δυναμικὸς κληρικὸς, μὲ πολύχρονη πείρα στὴ διακονία τῆς Ἐκκλησίας, ἔλεγε: «Κι ἂν ἕνας μόνο βγῆ ἀπὸ τὴν ὄλη ποιμαντικὴ μου προσπάθεια ἄξιος τοῦ Κυρίου ἐργάτης, θὰ μοῦ ἦταν ἀρκετό. Θὰ ἔνοιωθα εὐτυχημένος καὶ πετυχημένος. Τότε ἄς πεθάνω!». Ἐν τούτοις, παρὰ τίς δυσκολίες, μᾶς εἶναι ἀπαραίτητοι οἱ οικοδομητικοὶ συνεργάτες.

Ὁ Ἰησοῦς ἔδωσε μεγάλη βαρῦτητα στὸ ἔργο αὐτό. Δὲν περιορίστηκε στὴν ἀνεύρεση, ἐπιλογή καὶ πρόσκληση προσώπων, γιὰ ν' ἀναλάβουν τὴ συνέχιση τοῦ θείου Του ἔργου. Ἐνα μεγάλο μέρος ἀπὸ τὸ χρόνο του, ἴσως τὸ μεγαλύτερο, διέθεσε γιὰ τὸν καταρτισμὸ αὐτῶν πού προσκάλεσε. Καί, καθὼς φαίνεται, δούλεψε πολὺ καὶ σκληρά.

Στὴν πτυχὴ αὐτῆ τοῦ ποιμαντικοῦ μας ἔργου ρίχνουν ἀρκετὸ φῶς ὀριζόμενες εὐαγγελικὲς περικοπές. Ἐνδεικτικὰ θὰ ἀναφέρουμε μερικές.

Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος (4, 18-22) παρουσιάζει τὸν Ἰησοῦ νὰ ἐπιλέγῃ «παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας» τοὺς τέσσερις πρώτους μαθητές, Πέτρο καὶ Ἀνδρέα, Ἰάκωβο καὶ Ἰωάννη. Καὶ σημειώνει: «Λέγει αὐτοῖς (ὁ Ἰησοῦς): δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἄλιεις ἀνθρώπων. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίχτυα... τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ». Ἀξίζει, ἀσφαλῶς, νὰ θαυμάσουμε ἐδῶ τὴν τιμητικὴ πρόσκληση. Ὅπως, ἐπίσης, καὶ τὴν ἥρωϊκὴ ἀπόφαση τῶν ψαράδων νὰ ἀπαρνηθοῦν προσφιλέστατα ἐπιγεια ἀγαθὰ, τὴν παρουσία τους (πλοῖο καὶ δίχτυα), καὶ ἱερὸς συγγενικοὺς δεσμοὺς (τὸν πατέρα), προκειμένου ἀπερίσπαστοι καὶ ἀδέσμευτοι νὰ ὑπηρετήσουν τὸν Ἰησοῦ. Ὡστόσο ὅμως, πρέπει νὰ υπογραμμίσουμε, γιὰ νὰ προσέξουμε καὶ νὰ μελετήσουμε, τὴ φράση «ποιήσω ὑμᾶς ἄλιεις ἀνθρώπων». Πού σημαίνει: ἀγωνιώδεις προσπάθειες, κόπους τραχεῖς, διδασκαλίες καὶ προσευχὲς καὶ ἄλλες ἐνέργειες τοῦ Ἰησοῦ γιὰ τὸν καταρτισμὸ καὶ τὴν ἀνάδειξη τῶν ἀπλῶν ψαράδων σὲ «ἄλιεις ἀνθρώπων».

Ὁ Κύριος κοντὰ στοὺς μαθητές του, δλόκληρο τὸ τρίχρονο διάστημα τῆς δημόσιας δραστηριότητάς Του γίνεται ἕνας ἀθόρυβος, ἐπι-

ΖΗΤΟΥΝ ΙΕΡΕΑ

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρωθεσίας κ. Κύριλλος καὶ ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότητα Σώλσπερϋ Ρωθεσίας, ζητοῦν ὀρθόδοξο ἐφημέριο γιὰ τὴν πλήρωσιν τῆς θέσεως στὸν Καθεδρικό Ἱερό Ναό Ἁγίας Τριάδος.

Ὁ μισθὸς εἶναι ἱκανοποιητικός. Παρέχεται οἶκημα γιὰ τὴ δωρεάν διαμονὴ τοῦ ἱερέως, καὶ μηνιαῖο ἐπίδομα γιὰ τὰ ἐξοδα κινήσεώς του.

Υπάρχει ἤδη στὴν Κοινότητα ἀνεπτυγμένο πνευματικὸ ἔργο (κατηχητικὰ σχολεῖα, συγκεντρώσεις ἀνδρῶν - γυναικῶν κλπ.). Στὴν περιφέρεια τοῦ Σώλσπερϋ κατοικοῦν 3.000 περίπου Ἕλληνες. Ἡ γνώση τῆς ἀγγλικῆς θὰ εἶναι ἓνα ἐπί πλέον προσόν.

Οἱ ἐνδιαφερόμενοι μποροῦν νὰ ἀπευθυνθοῦν στὴ διεύθυνση:
Archbishop Cyril, P. O. Box 2832,
Salisbury ZIMBABWE.

Περὶσσότερες πληροφορίες: Τηλ. 744.108 (Ἀθήνα).

ΣΙΜΩΝ Ο ΚΥΡΙΝΑΙΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
«ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ»

Στὸ τεῦχος Νο 6)15.3.1980 καὶ στὸ ἄρθρο «Μιά ἀπάντηση ποὺ πρέπει νὰ δοθεῖ», στὴ σελίδα 60 καὶ στίχο 20 καὶ μετὰ, γράφει: «Τὰ παιδιὰ τοῦ Σίμωνα τοῦ Κυρηναίου, ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ὁ Ρούφος, σηκώνουν τὸ Σταυρὸ Του καὶ τὸν ἀνακουφίζουν. Τί τιμὴ!» Ἐγὼ ὅμως, ὁ ταπεινὸς ἱερέας, διαβάζω: 1) «Ἐξερχόμενοι δὲ εὖρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὀνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἠγάρευσαν ἵνα ὄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ» (Ματθ. ΚΖ' 32), 2) «Καὶ ἀγαρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ρούφου, ἵνα ὄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ» (Μάρκ. ΙΕ' 21) καὶ 3) «Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαθόμενοι Σίμωνός τινος, Κυρηναίου ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὀπίσω τοῦ Ἰησοῦ» (Λουκ. ΚΓ' 26).

Καὶ τὰ τρία αὐτὰ χωρία εἶναι τόσο σαφῆ ὥστε αὐτὰ τὰ ἴδια δὲν μᾶς δίνουν τόπο γιὰ λόγον καὶ ἀντίλογον...

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ

Πρωτ. Κωνσταντῖνος Κοτσώνης
Ἐφημέριος Ἱ. Ν. τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης Ἡλιοπόλεως

μονος καὶ ἀκούρατος καλλιεργητής. Πολὺ συχνὰ τοὺς θέλει κοντὰ Του καὶ ἀφοσιώνεται στὸν καταρτισμὸ τους. «Προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπε...». Πάμπολλες τέτοιες συναντήσεις ἀναφέρουν οἱ ἱεροὶ Εὐαγγελιστῆς. Εἶναι συναντήσεις ἐργασίας ὅπου ἤρεμη, θετικὴ καὶ ἐκπληκτικὴ πέφτει στὶς διψασμένες ψυχὰς τῶν μαθητῶν ἢ θεῖα Του διδασκαλία. Εἶναι ὀλοφάνερο, ὅτι μὲ Διδάσκαλο τὸν Ἰησοῦ ἔχει δημιουργηθῆ ἓνα εἶδος φροντιστηρίου. Ἄς ποῦμε ἓνα «Φροντιστήριον Χριστοῦ», ὅπου μὲ ἰδιαίτερη ἐπιμέλεια ἐκπαιδεύονται οἱ συνεργάτες Του, αὐτοὶ ποὺ θὰ ἀναλάβουν καὶ θὰ συνεχίσουν τὸ θεῖο Του ἔργο.

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος (9, 36-38) παρουσιάζει μὲ πολὺ συνηθισμένη εἰκόνα τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Οἱ ἄνθρωποι «ἦσαν ἐκλελυμένοι καὶ ἐρριμένοι ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα». Τοὺς βλέπει ὁ Ἰησοῦς καὶ τοὺς σπλαχνίζεται. Καὶ βρίσκει τὴν κατάλληλη εὐκαιρία νὰ κἀνῃ τοὺς ἀνθρώπους, ποὺ τὸν ἔχουν πλησιάσει, νὰ αἰσθητοποιήσουν τὴν ἀνάγκη τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου. «Ὁ μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτῶν». Ἐδῶ βρίσκεται ἡ βάση καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ μεγάλου ἔργου ποὺ θεμελιώνει ὁ Κύριος. Οἱ ἄνθρωποι χρειάζονται ποιμένες. Καὶ ἐργάτες. Καὶ αὐτοὶ καταρτίζονται, γίνονται.

Ὁ ἴδιος Εὐαγγελιστὴς στὸ κεφάλαιο ποὺ ἀκολουθεῖ (10ο) μᾶς ἐντυπωσιάζει. Βλέπουμε συγκροτημένον τὸν κύκλο τῶν μαθητῶν. Τὸ «Φροντιστήριον τοῦ Χριστοῦ» εἶναι σὲ λειτουργία. Μποροῦμε τώρα νὰ θαυμάσουμε τίς ὑποθήκες καὶ νοθεσίες μὲ τίς ὁποῖες καθορίζονται τὰ προσόντα καὶ οἱ ἠθικὲς ὑποχρεώσεις τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ. Λιτὴ εἶναι ἡ ἔκφραση. Σαφήνεια ἔχει ἡ διατύπωση τῶν θεῶν ἀληθειῶν. Κρυστάλλινη παρουσιάζεται ἡ εἰλικρίνεια τοῦ Διδασκάλου, ἀφοῦ στὴν ὁμιλία του ἐκθέτει προκαταβολικὰ καὶ τοὺς κινδύνους ποὺ ὀπωσδήποτε θὰ συναντήσουν οἱ μαθητὲς στὸ ἔργο τους.

Ἄλλο μᾶθημα μᾶς προσφέρει ὁ Εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς (24,32). Ὁ Ἰησοῦς, καθὼς θαδίζε συντροφικὰ μὲ τρεῖς ἀπὸ τοὺς μαθητὲς του στὸ δρόμον πρὸς Ἐμμαοὺς, βρίσκει τὴν εὐκαιρία νὰ κἀνῃ τὸ μᾶθημά Του. Ποῖο ἀποτέλεσμα εἶχε στὶς ψυχὰς ἢ διδασκαλία τοῦ Κυρίου; Μᾶς τὸ εἶπαν οἱ ἴδιοι, ποὺ τὸν ἀκουσαν. «Εἶπον πρὸς ἀλλήλους· οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς;».

Πολλὰ τέτοια μᾶθήματα εἶναι διασκορπισμένα στὰ τέσσερα Εὐαγγέλια. Ὁ Ἰησοῦς διδάσκει ἰδιαίτερα τοὺς μαθητὲς του στὶς πόλεις καὶ στὶς ἐρήμους, στὰ βουνὰ καὶ στ' ἀκρογιάλια, στὸ γάμο τῆς Κανᾶ καὶ στὴν κηδεῖα τῆς Ναῖν, στὴν ἀσθένεια τοῦ παιδιοῦ τοῦ Ἐκατοντάρχου καὶ στὴν ἀνάστασι τῆς κόρης τοῦ Ἰαείρου. Χρησιμοποιεῖ τρόπους καὶ σχήματα, εἰκόνας καὶ παραβολὰς γιὰ νὰ καταστήσῃ εὐπρόσδεκτες καὶ ἀφομοιώσιμες τίς προσφερόμενες οὐράνιες ἀλήθειες. Ἐπωφελεῖται τὰ θαύματα, μὲ τὰ ὁποῖα διδάσκει, προσφέροντας ἔτσι μὲ ζωτανὴ καὶ ἀπόλυτα σωστικὴ ἐποπτικὴ διδασκαλία.

(Συνεχίζεται)

ΣΤΟΝ ΚΗΠΟ ΤΟΥ ΙΩΣΗΦ

Τοῦ κ. ΒΑΣ. ΜΟΥΣΤΑΚΗ

«Ὁψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀριμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ Ἰησοῦ· οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ ἐν σινδόνῃ καθαρᾷ καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρῳ (δηλ. σὲ βράχῳ) καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν ἐν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπήλθεν» (Ματθ. κζ' 57-60).

Γιὰ τὴ γενέτειρα τοῦ Ἰωσήφ, ἡ ἐπιστῆμὴ δὲν κατέχει οὔτε ἀρκετὰ οὔτε βέβαια στοιχεῖα. Εἶναι μιὰ πολίχνη μᾶλλον αἰνιγματική. Γιὰ τὸ ποῦ βρισκόταν, καμμιά πληροφορία δὲν παίρνουμε ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή. Μερικοὶ ὑποθέτουν πὼς ἦταν χτισμένη στὸν τόπο τῆς σημερινῆς Ρεντίς, ποῦ βρίσκεται 25 χιλιόμετρα ἀνατολικά τῆς Γιάφας. Εἶναι μιὰ ἐκδοχὴ πολὺ κοντὰ στὴ βεβαιότητα.

Ὁ Ἰωσήφ ἦταν βουλευτής, δηλαδὴ μέλος τοῦ ἰουδαϊκοῦ Συνεδρίου (Σανεδρίν). Ἄνηκε λοιπὸν στὴν ἀρχουσα τάξη, ἂν μπορούμε νὰ τὴ λέμε ἔτσι, ἀφοῦ καὶ αὐτὴ τελοῦσε κάτω ἀπὸ τὸν σκληρὸ καὶ ἀδυσώπητο ρωμαϊκὸ ζυγὸ. Ὄντας ὅμως «ἀγαθὸς καὶ δίκαιος», δὲν εἶχε συμφωνήσει στὴν ἀπόφαση ποῦ πάρθηκε γιὰ τὸν Ἰησοῦ οὔτε στὴν ἐφαρμογὴ τῆς («οὐκ ἦν συγκαταθεθιμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν», Λουκ. κγ' 50,51). Ἀγαποῦσε τὸν Διδάσκαλο καὶ ἡ συνείδηση δὲν τοῦ ἐπέτρεπε νὰ τὸν ἀπαρνηθῇ.

Στὸ Εὐαγγέλιό τοῦ Ἰωάννη, διαβάζουμε πὼς στὴν Ἀποκαθήλωση καὶ τὴν ταφή ἔλαβε μέρος καὶ ἓνα ἄλλο πρόσωπο, ποῦ ἐπίσης ἦταν ἀφοσιωμένο στὸν Χριστὸ καὶ ἀνήκε στὸς ἄρχοντες τοῦ Ἰσραὴλ (Ἰω. γ' 1 κ. ἐξ.). «Ἦλθε δὲ καὶ Νικόδημος ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ ἐν ὀθονίοις μετὰ ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κήπος καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη· ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγύς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν» (Ἰω. ιθ' 39-42).

Σύμφωνα μὲ τὸν Μωσαϊκὸ Νόμο, τὰ σῶματα τῶν τριῶν σταυρωμένων ἔπρεπε νὰ ταφοῦν αὐθημερόν (Δευτερ. κ' 22, 23): «Ἐὰν δὲ γένηται ἐν τινὶ ἁμαρτία κρίμα θανάτου καὶ ἀποθάνῃ καὶ κρεμάσῃται αὐτὸν ἐπὶ ξύλου, οὐ κοιμηθήσεται τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ξύλου, ἀλλὰ ταφῆ θαψετε αὐτὸ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ». Ἐἔ ἄλλου, ἡ ρωμαϊκὴ νομοθεσία ἐπέτρεπε τὴν παραλαβὴ τῶν θανατωμένων ἀπὸ τοὺς οἰκείους τους πρὸς ἐνταφιασμὸ.

Ὁ φιλόσοφος καὶ Μάρτυρας Ἰουστίνος (2ος αἰ.), σὲ κάποιο του κείμενο, ἐπιχειρεῖ ἓνα πετυχημένο παραλληλισμὸ, μὲ στερεὸ ἀλληγορικὸ νόημα, ἀνάμεσα στὴν ἑσπερινὴ τα-

φή τοῦ Λυτρωτῆ καὶ σὲ ἓνα γεγονὸς τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Ὅταν μετὰ τὴν ἐξοδὸ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, οἱ Ἑβραῖοι συγκρούσθηκαν μὲ τοὺς Ἀμαληκίτες, ὁ Μωϋσῆς ἀνέβηκε σ' ἓνα λόφο καὶ κρατοῦσε τὰ χέρια σηκωμένα, σὲ στάση προσευχῆς. Ὅσο τὰ χέρια του ἦταν σ' αὐτὴ τὴ στάση, ὁ λαὸς του νικοῦσε τὸν ἐχθρό. Ὅταν ὅμως, ἀπὸ τὴν κούραση, τὰ κατέβαζε, ἡ μάχη ἔγερνε εὐνοϊκὰ πρὸς τὸ μέρος τῶν Ἀμαληκίτων. Γιὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ λοιπὸν ἡ ὀριστικὴ νίκη, τί ἔπρεπε νὰ γίνῃ; Ὁ τρόπος βρέθηκε. Ἀνέλαβαν ὁ Ἀαρὼν καὶ ὁ Ὄρ νὰ σηριζοῦν τὰ χέρια τοῦ Μωϋσῆ «ἐντεῦθεν εἰς καὶ ἐντεῦθεν εἰς. Καὶ ἐγένοντο αἱ χεῖρες Μωϋσῆ ἐστηριγμέναι ἕως δυσμῶν ἡλίου» (Ἐξοδ. ιζ' 8 κ. ἐξ.). Ἔτσι, κατὰ τὴν ὁμορφὴ παρατήρηση τοῦ Ἁγίου Ἰουστίνου, ἔμειναν καὶ τὰ χέρια τοῦ Ἰησοῦ ἀπλωμένα στὸν σταυρὸ ὡς τὸ βράδυ, ἐκεῖ στὸ λόφο τοῦ Γολγοθᾶ.

Εἶναι ἄγνωστο πὼς τάφηκαν οἱ δυὸ ληστές ποῦ πέθαναν μαζί μὲ τὸν Χριστὸ. Ἀλλὰ γιὰ τὴ δική του Ταφή, βρέθηκαν δυὸ ἄνθρωποι νὰ μεριμνήσουν μὲ στοργή. Ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Νικόδημος, οἱ ὡς τότε κρυφοὶ μαθητὲς του, ποῦ τώρα φανερώθηκαν.

«ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΑΛΗΘΕΙΑ»

15νθήμερη Ἐφημερίδα τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας. Εἶναι τὸ πνευματικὸ, μαχητικὸ ὄργανο τοῦ κάθε χριστιανοῦ. Πληροφορεῖ, ἐνημερώνει καὶ κατατοπίζει τὸ λαὸ πάνω σ' ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικά, πνευματικὰ καὶ θρησκευτικὰ ζητήματα ποῦ ἀπασχολοῦν τὸν σύγχρονο ἄνθρωπο. Κυκλοφορεῖ τὴν 1η καὶ 16 κάθε μῆνα.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΕ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΕΣ, ΚΑΝΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΑΠΟΡΙΕΣ

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΦΟΥΝΤΟΥΛΗ
Καθηγητοῦ Παν/μίου Θεσσαλονίκης

378. Ἐκ παραδόσεως εἰς τὸ σπῖτι τῆς λεχοῦς, συνήθως κατὰ τὴν ὄψιν ἢ ὄψιν ἡμέραν ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου, τελεῖται ἁγιασμὸς καὶ ἐν συνεχείᾳ διαβάσσονται αἱ εὐχαὶ τοῦ Εὐχολογίου «εἰς γυναῖκα λεχώ». Εἶναι ὀρθὴ ἢ τῆξις αὐτή; (Ἐρώτησις Αἰδεσιμ. Π. Χ. Παπαδοπούλου).

Ἡ ὑπ' ἀριθμ. 30 ἐρώτησις ἀνεφέρετο σ' ἓνα παραπλήσιο ἔθιμο. Κατὰ τὴν ἐρώτησιν ἐκείνην ὁ ἱερεὺς δὲν διάβαζε τίς εὐχὴς «εἰς γυναῖκα λεχώ» τοῦ Εὐχολογίου στὸν οἶκο τῆς λεχοῦς, ἀλλὰ στὸν ναὸ, σὲ δοχεῖο μὲ νερό, μὲ τὸ ὅποιο κατόπιν ραντιζόταν ἡ λεχώ καὶ ὁ οἶκος καὶ ὅσοι παρευρέθησαν στὸν τοκετό. Στὴν ἀνωτέρω ἐρώτησιν διαπιστώνομε μιὰ ἄλλη πρᾶξι, ποὺ ἀποτελεῖ ἀσφαλῶς ἐξέλιξι ἐπὶ τὸ λειτουργικότερο τοῦ ἀνωτέρω ἔθιμου.

Πράγματι ἡ καθ' οἰονδήποτε τρόπο χρήσι ἁγιασμένου νεροῦ κατὰ τὴν ἀκολουθία «εἰς λεχώ» γίνεται ἔθιμικά, χωρὶς νὰ προβλέπεται ἀπὸ τὴν ἐπίσημο λειτουργικὴ πρᾶξι ὅπως περιγράφεται στὰ Εὐχολόγια. Ἐχει ἀσφαλῶς εἰσαχθῆ ὡς ἓνα στοιχεῖο καθαρμοῦ, ποὺ εἶναι κοινὸ σὲ ὅλες τίς θρησκείες καὶ στίς λαϊκὲς δοξασίας. Στὴν πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας ἔχει εἰσαχθῆ ἀνεπίσημα ἀπὸ ἐπίδρασιν τῶν διατάξεων τοῦ Λευϊτικοῦ περὶ καθαρῶν καὶ ἀκαθάρτων καὶ τῶν λευϊτικῶν καθαρμῶν, ποὺ γίνονται μὲ ραντισμοὺς καὶ πλύσεις μὲ νερό. Ἀκόμη καὶ στίς ἴδιες τίς εὐχὰς, ποὺ ὑπάρχουν στὰ Εὐχολόγια μας καὶ χρησιμοποιοῦνται καὶ σήμερα, συναντοῦμε τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ λεχώ θρίσκειται σὲ κατάστασιν ψυχικῆς καὶ σωματικῆς ἀκαθαρσίας καθὼς καὶ τὸ σπῖτι καὶ ὅλοι ὅσοι ὑπηρέτησαν στὸν τοκετό ἢ ἀγγίζαν τὴν λεχώ («ἐν ἀνομίαις συνελήφθημεν καὶ διὰ ρύπου πάντες ἐσμέν ἐνώπιόν σου», α' εὐχῆ, «καὶ τοῦ ρύπου κάθαρον... καὶ καθάρισον αὐτὴν ἀπὸ τοῦ σωματικοῦ ρύπου» β' εὐχῆ, «καὶ συγχώρησον τῇ δούλῃ σου τῆδε καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ, ὃ ἐγεννήθη τὸ παιδίον» καὶ τοῖς ἀψαμένοις αὐτῆς καὶ τοῖς ἐνθάδε εὐρισκομένοις πᾶσιν, ὡς ἀγαθὸς καὶ φιλόανθρωπος Θεὸς συγχώρησον» γ' εὐχῆ. Πρὸβλ. παρόμοιες φράσεις καὶ στίς εὐχὰς τοῦ σαραντισμοῦ). Ἄν αὐτὸ εἶναι σύμφωνο μὲ τὴν Καινὴ Διαθήκη, τὴν θεολογικὴν διδασκαλίαν καὶ πρᾶξιν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας εἶναι ἄλλο θέμα, ποὺ δὲν εἶναι τοῦ παρόντος νὰ ἐξετάσωμε (βλ. σχετικὲς μελέτες τοῦ π. Παναγιώτου Σμιγιάτου, Ὁ μετὰ τὴν γέννησιν καθαρμὸς τῶν γυναικῶν, «Γρηγόριος ὁ Παλαμάς», τ. 45 (1962), σελ. 108 - 118 καὶ ἀντίλογο τοῦ π. Κωνσταντίνου Παπαγιάννη, μετὰ τὸν ἴδιο τίτλο καὶ στὸ ἴδιο περιοδικό, τ. 46 (1963), σελ. 223 - 229).

Ἄπαξ ὅμως καὶ ἐγένε δεκτὸ ὅτι οἱ περὶ ἀκαθάρτων

λευϊτικὲς διατάξεις ἰσχύουν καὶ στὸν νέο Ἰσραὴλ καί, κατ' αὐτές, ἡ λεχώ εἶναι ἀκάθαρτος, δὲν ἔμνε παρὰ νὰ υἱοθετηθοῦν καὶ οἱ τρόποι καθαρμοῦ ποὺ προβλέπονται ἀπὸ τὸ Λευϊτικό. Ἔτσι ἔχομε στὴν λειτουργικὴ πρᾶξιν ἐπίσημα μὲν τίς εὐχὰς «εἰς γυναῖκα λεχώ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῆς γεννήσεως τοῦ παιδίου αὐτῆς» καὶ τοῦ σαραντισμοῦ, ἀνεπίσημα δὲ ἀγνιστικούς καθαρμούς μὲ ἁγιασμένο νερό. Στὰ χειρόγραφα γίνεται λόγος γιὰ ραντισμὸ μὲ «ἁγιασμένον ὕδωρ» ἢ μὲ τὸν ἁγιασμὸ τῶν Θεοφανείων ἢ μὲ «ἅγιον ὕδωρ, ἦτοι τοῦ ζέου». Κατ' ἄλλα πάλι χειρόγραφα παρετίθετο δοχεῖο μὲ νερό («ἀγγεῖον ἐπάνω σακιδίου»), ποὺ δὲν ἁγιαζόνταν μὲ ἰδιαίτερα ἀκολουθία, ἀλλὰ μὲ τίς εὐχὰς τῆς πρώτης ἡμέρας, ποὺ ἀνεγινώσκοντο ἐπάνω ἀπὸ αὐτό. Ὁ Συμεὼν Θεσσαλονίκης μαρτυρεῖ ὅτι τὸ νερό ἁγιαζόταν μὲ τὴν σημειώσιν τοῦ σταυροῦ καὶ ἔρραντίζετο μ' αὐτὸ ὁ οἶκος, δίνει δὲ καὶ μιὰ θεολογικὴ ἐρμηνεῖα σ' αὐτό: «Ἀλλὰ καὶ σφραγίσας (ὁ ἱερεὺς) ὕδωρ τῇ σημειώσει τοῦ σταυροῦ, εἰς προσίμιον τοῦ θεοῦ βαπτίσματος, καταρραντίζει τὸν οἶκον». Διάλογος..., κεφ. 59). Κάτι παρόμοιο γίνεται σὲ ὁρισμένα μέρη καὶ κατὰ τὴν ἀκολουθία τοῦ σαραντισμοῦ, κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν εὐχῶν τῆς ὁποίας οἱ γυναῖκες κρατοῦν φιάλη μὲ νερό, ποὺ τὸ χρησιμοποιοῦν ὡς ἁγιασμὸ γιὰ τὸν ραντισμὸ τοῦ σπιτιοῦ των.

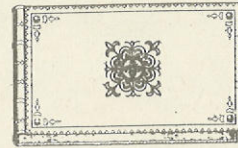
Πρόκειται γιὰ μιὰ «παραλειτουργικὴ», γιὰ νὰ τὴν χαρακτηρίσωμε ἔτσι, πρᾶξιν, ποὺ οὔτε νὰ τὴν ἐπιδοκιμάσῃ οὔτε νὰ τὴν ἀποδοκιμάσῃ μπορεῖ κανεὶς, ἀφοῦ μάλιστα ἡ μεταγενεστέρα λειτουργικὴ πρᾶξι φαίνεται νὰ συμβιβάζεται πρὸς τίς παλαιοδιαθηκικὲς ἢ τίς λαϊκὲς αὐτὲς ἀντιλήψεις. Ἄν τυχὸν ἐτίθετο τέτοιο θέμα πρὸς τὰ ἐκεῖ θὰ πρέπει νὰ στραφῇ ἡ προσοχή μας καὶ ὄχι πρὸς τὸ νερό ποὺ χρησιμοποιεῖ ὁ λαὸς.

Γιὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ πράγματος δημοσιεύομε κατωτέρω τὴν τάξιν τοῦ ἁγιασμοῦ σὲ συνδυασμὸ μὲ τίς εὐχὰς τῆς λεχοῦς, ὅπως μᾶς τὴν περιγράφει στὸ γράμμα τοῦ ὁ αἰδέσ. ἱερεὺς ποὺ ὑποβάλλει τὴν ἐρώτησιν:

«Ἐὐλογητὸς ὁ Θεός... Κύριε εἰσάκουσον... Θεὸς Κύριος... Ἡ γέννησίς σου, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν... Ἡ γέννησίς σου, Θεοτόκε... Ὁ γ' ψαλμός. Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε... Δόξα. Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς... Καὶ νῦν. Τῆς εὐσπλαγγίας τὴν πύλῃν... Τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν. Ὅτι ἅγιος... Νῦν ἐπέστη ὁ καιρὸς... καὶ τὰ τρία ἐπόμενα τροπάρια. Τρισάγιον. Ἀπόστολος. Εὐαγγέλιον. Εἰρηνικά. Εὐχὴ μικροῦ ἁγιασμοῦ. Εἰρήνη πᾶσι. Τὰς κεφαλὰς... Κλίνον, Κύριε... Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου... γ'. Καὶ ραντίζει ὁ ἱερεὺς τὸν οἶκον καὶ τοὺς παρεστῶτας. Ἐλέησον ἡμᾶς, ὁ Θεός... Ὅτι ἐλεήμων... Τὰς τρεῖς εὐχὰς τῆς ἀκολουθίας εἰς γυναῖκα λεχώ καὶ ἀπόλυσις. Ὁ ἐν σπηλαίῳ γεννηθεὶς... Δι' εὐχῶν...».

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Κων. Γ. Μπόνη, 'Ακαδημαϊκού, Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΝ ΣΥΓΚΡΙΣΕΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΔΥΤΙΚΗΝ (άναπτυπον εκ τῶν Πρακτικῶν τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν, τόμ. 54 (1979), 'Αθῆναι 1980, σελ. 127 - 162.

Πρόκειται γιὰ τὴν ὁμιλία τοῦ 'Ακαδημαϊκοῦ κ. Κων. Γ. Μπόνη κατὰ τὴν ἐπίσημη ὑποδοχὴ του στὸ 'Ανώτατο Πνευματικὸ Ἰδρυμα τῆς χώρας μας (ἐκτακτη συνεδρία τῆς 8ης Μαΐου 1979).

Προτάσσεται χαιρετισμὸς τοῦ τότε προέδρου τῆς 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν κ. Καίσαρος 'Αλεξοπούλου καὶ προσφώνηση τοῦ 'Ακαδημαϊκοῦ κ. 'Ιω. Καρμίρη, στὴν ὁποία ἐξαίρεται ἡ ἐν γένει ἐπιστημονικὴ δρᾶση τοῦ νέου μέλους τῆς 'Ακαδημίας.

τα ἐξάγονται ἀπ' τὴ σύγκριση τῆς ἑλληνικῆς χριστιανικῆς Γραμματείας πρὸς τὴ Δυτικὴ, καὶ Γ'. Ποιά εἶναι τὰ διδάγματα ἀπ' τὴ συνάντηση ἑλληνισμοῦ καὶ χριστιανισμοῦ.

Μὲ συντομία, πού δὲν ἀποβαίνει σὲ βάρος τῆς πληρότητας καὶ τῆς σαφῆνειας, ἀναφέρονται (ὑπὸ στοιχ. Α'.) τὰ βασικὰ γνωρίσματα καὶ ἡ ἐξελικτικὴ πορεία τῆς ἑλληνικῆς χριστιανικῆς Γραμματείας (ἐπιστολές, ὁμιλίες, 'Αποστολικοὶ Πατέρες, ἀπολογητές, χρονογράφοι, ἀπόκρυφα, ἀντιρρητικά, ἀγιολογία, ἐκκλησιαστικὴ ἱστοριογραφία, συλλογές Συνοδικῶν πράξεων, νομοκάνονες, μοναχικοὶ κανόνες, ἐκκλησιαστικὴ ποίηση). Ὑπὸ στοιχ. Β'. συγκρίνεται ἡ ἑλληνικὴ πρὸς τὴ Δυτικὴ χριστιανικὴ Γραμματεία, ἡ ὁποία διατελοῦσε ὑπὸ τὴ ζωερὴ ἐπίδραση τῆς ἑλληνικῆς Σκέψεως καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, μειονεκτεῖ δὲ γενικῶς ἐναντι τῆς πρώτης. Ἡ πνευματικὴ αὐτὴ σχέση ἀντιστρέφεται στοὺς ὕστερους χρόνους τοῦ Μεσαιῶνα, ἐνῶ ἀπὸ τὴν 'Αναγέννηση κι ἐντεῦθεν ἡ Δύση ἀναλαμβάνει τὴν ἡγεσίαν τῆς πνευματικῆς δημιουργίας, τόσο στὸ θεολογικὸ ὅσο καὶ στὸ θύραθεν γραμματειακὸ πεδίο.

Τέλος, ὑπὸ τὸ στοιχ. Γ', γίνε-ται σύγκριση τῶν χριστιανικῶν Γραμμάτων πρὸς τὰ κλασσικά, γιὰ νὰ διαπιστωθῇ ὅτι ναι μὲν ὑπάρχουν «πολλὰ τὰ μειονεκτοῦντα φιλολογικὰ στοιχεῖα» στὴ χριστιανικὴ Γραμματεία, ὅμως κατὰ τὸ περιεχόμενον — τὴ λυθία λίθο πάσης Γραμματείας — τὰ χριστιανικὰ μνημεῖα τοῦ λόγου «ἴστανται εἰς ἀσυγκρίτως ἀνώτερον καὶ ὑψηλότερον σημεῖον ὑπεροχῆς!»

Ε.Π.Λ.

Μητροπ. Μεσσηνίας

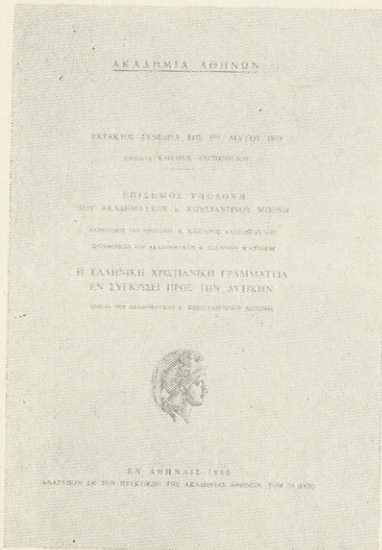
Χρυσσοτόμου

«ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

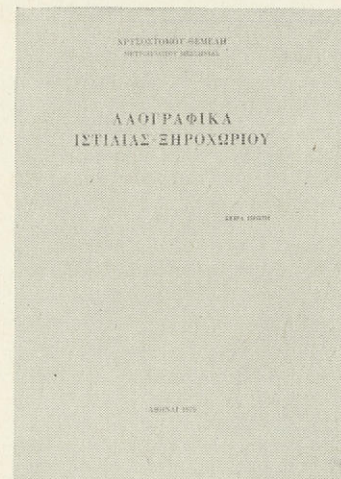
ΙΣΤΙΑΙΑΣ - ΞΗΡΟΧΩΡΙΟΥ»

Παράλληλα μὲ τὸ ποιμαντικὸ, πνευματικὸ καὶ ἄλλο συγγραφικὸ ἔργο τοῦ Σεβ. Μητρ. Μεσσηνίας κ. Χρυσσοτόμου, θεραπεύεται ἐπέξια ἀπὸ τὸν ἴδιο καὶ τὸ αὐστηρὰ ἐρευνητικὸ, ἱστορικὸ καὶ λαογραφικὸ.

Κάθε τόσο μᾶς παρουσιάζει καὶ μιὰ μελέτη του, μιὰ ἐρευνά του πάνω σὲ θέματα πού ἀναφέρονται σὲ ἱστορικὲς καὶ λαογραφικὲς ρίζες τοῦ λαοῦ, τοῦ τόπου καὶ τῆς ἐκκλησια-

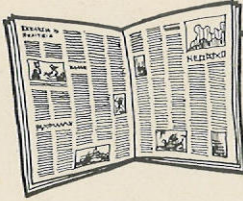
Στὴν ὁμιλία του ὁ κ. Κ.Γ.Μ. ἀσχολεῖται βασικὰ μὲ τρία θέματα: Α'. Ποιά εἶναι τὰ κύρια γνωρίσματα τῆς ἑλληνικῆς χριστιανικῆς Γραμματείας, Β'. Ποιά συμπεράσμα-

στικῆς μας παραδόσεως, ὅπως ἀκριβῶς συμβαίνει καὶ μὲ τὸ τελευταῖο βιβλίον του «Λαογραφικὰ Ἱστιαιᾶς — Ξηροχωρίου».

Πρόκειται γιὰ μιὰ πλούσια λαογραφικὴ ὕλη, πού ἀναφέρεται στὴ γέννηση καὶ βάπτισμα, στὸ γάμο, στὶς ἀρρώστιες, στὸ θάνατο, στὴ θρησκεία καὶ στὶς γιορτές, στὰ ζῶα, στὰ πτηνὰ καὶ ἄλλα, πού καλύπτουν ὀλόκληρη τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Πραγματικὰ τὸ βιβλίον αὐτὸ τοῦ Σεβ. εἶναι μιὰ προσεγμένη δουλειά, πολύτιμη προσφορά γιὰ τὴν ἐρημνεῖα καὶ τὴν κατάταξη τοῦ ἰδιωτικοῦ καὶ δημοσίου βίου τῆς περιοχῆς αὐτῆς, καὶ πού δηλώνει τὸ αἶσθημα καὶ τὸ βάθος τῆς διεισδυτικῆς ἰκανότητός του.

ΑΠ' ΟΤΙ ΓΡΑΦΕΙ Ο ΤΥΠΟΣ

ΘΡΗΣΚΕΙΑ. ΝΕΟΙ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ ἐποχὴ μας εἶναι «ἀντιθρησκευτική», συγκρινομένη μὲ τὰς περιόδους τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, κατὰ τὰς ὁποίας ἐγεννήθησαν καὶ ἤκμασαν αἱ μεγάλοι θρησκείαι. Διότι, μὲ τὴν ἀλματώδη ἐπέκτασιν τῶν γνώσεων τοῦ ἀνθρώπου, πάρα πολλὰ ἐρωτήματα, πού κατὰ τὸ παρελθὸν ἐπεδέχοντο ὑπερβατικὰς μόνον ἀπαντήσεις, ἐφωτίσθησαν κατὰ τρόπον ἀναμφισβήτητον ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης καὶ ἔπαυσαν νὰ ἐκτρέφουν τὸν μυστικισμόν. Καὶ διότι αἱ σύγχρονοι κατακτήσεις τῆς τεχνικῆς ἔχουν καλλιεργήσει εἰς τὸν ἀνθρώπον τὴν παραπλανητικὴν ἐντύπωσιν παντοδυναμίας, ἢ ὅποια δὲν ἀφήνει χωρὸν δι' ἄλλας ἀνεξελέγκτους δυνάμεις. Τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα, ἐν τούτοις, δὲν φαίνεται νὰ ἔχη ὑποστῆ σημαντικὴν καθίζησιν τόσο γενικῶς, ὅσον καὶ εἰδικώτερον μεταξὺ τῶν νέων, οἱ ὅποιοι εἶναι φύσει ἐπιρρεπέστεροι εἰς τὰς ἀρνήσεις καὶ αἰσθάνονται βιολογικὴν —θὰ ἔλεγε κανεὶς— ἀντίθεσιν πρὸς κάθε τι τὸ καθιερωμένον καὶ «κατεστημένον».

Ἐφημ. «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ» 3.2.1980

★

ΤΟ ΠΟΥΓΓΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Δὲν χρειάζεται τὴ συνηγορία μας σ' αὐτὴ τὴν περίπτωσιν ἢ Ἐκκλησία, γιατί εἶναι γνωστὸ πὼς σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα, ὅλοι οἱ μητροπολίτες ἔχουν φτιάξει τόσα, γιὰ τὸ κοινωνικὸ σύνολο, ἰδρύματα, πού τὸ Κράτος δὲν ἔχει οὔτε τὰ μισά. Ὑπάρχουν περιοχές —ὅπως τοῦ Πύργου Ἡλείας— πού ἔχουν 20 ἰδρύματα ὄλων τῶν κατηγοριῶν. Καὶ ἄλλες Μητροπόλεις, ἂν ὄχι τόσα, ἀλλὰ ἀρκετά, γιὰ νὰ ἰκανοποιῦν τὶς ἀνάγκες τῶν ἀδυνάτων. Ἄν οἱ κύριοι ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους ἔρριχναν μιά ματιὰ στὴν ἐφημερίδα τῆς Ἐκκλησίας «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια», πού κυκλοφορεῖ κάθε 15 ἡμέρες, θὰ ἔβλεπαν πὼς κάθε φορὰ ἀναφέρεται τὰ ἐγκαίνια ἢ τὴ θεμελίωσις ἑνὸς καινούργιου γηροκομείου, ἄσουλου, οἰκοτροφείου, νοσοκομείου καὶ ὅ,τι ἄλλο σὲ μιά περιοχὴ τῆς Ἑλλάδος. Καὶ ὅλα αὐτὰ —πάνω ἀπὸ 300— ἐγίναν καὶ γίνονται μὲ τὶς προσπάθειες τῶν ἀρχιερέων καὶ τῆς ζητιανιάς (στὸ 95ο) τῶν περιπτώσεων, γιατί, παρὰ τὸ θρόλο καὶ τὶς ἐντυπώσεις καὶ τὰ εὐκολὰ λόγια, πουγγιά δὲν ὑπάρχουν. Ἔσοδα ἔχουν ἐλάχιστες μόνο περιοχές, πού διαθέτουν φημισμένα προσκυνήματα σὲ ἄλλες μαζεύουν οἱ ἐπίσκοποι δραχμὴ - δραχμὴ τὰ λεφτὰ γιὰ νὰ κάνουν κάτι.

Ἐφημ. «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ» 7.2.1980

Η ΑΠΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΑΝΗΣΥΧΙΑΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τὴν ἀνησυχία καὶ τὴν ἐγρήγορη ἀκόμη καὶ μέχρι τοῦ σημείου τῆς διὰ τοῦ αἵματος μαρτυρικῆς θυσίας ἐδίδασκει συνεχῶς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφοντας: «Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε». Εἶναι τόσο συνταρακτικὲς οἱ ἀλλαγές πού ἐπέρχονται στὴν ἀτομικὴ καὶ στὴ δημόσια ζωὴ τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου, ὥστε μόνον μύωπες ἢ τελείως ἀδιάφοροι χριστιανοὶ δὲν θὰ κατάρθωναν νὰ τίς διακρίνουν. Μπροστὰ σ' αὐτὸ τὸ καταγιστικὸ πῦρ τῶν ποικίλων ἀναστατώσεων θὰ ἦταν ἐγκληματικὴ ὀποιασδήποτε μορφῆς ἡσυχία τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀνθρώπων. Ἀντίθετα, ἡ ἀνησυχία, ἡ δημιουργικὴ ἀνησυχία, ὀδηγεῖ ἀνασφεύκτως στὴν ἀντιμετώπιση ὅλου τοῦ πλέγματος τῶν καιριῶν προβλημάτων πού συνθέτει ἡ σημερινὴ πραγματικότητα. Ἡ ἀνησυχία, λοιπόν, εἶναι μιά ἀναγκαίωτος γιὰ τὴν δική μας ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ. Κίνητρο πάντοτε ἢ ἀγάπη γιὰ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, στὴν ὁποία προσφέρουμε ὁλόκληρη τὴν ζωὴ μας. Αὐτὴ τὴν Ἐκκλησίαν τὴν θέλομε νὰ γίνετα ὅλο καὶ περισσότερο τὸ μόνιμο προστατευτικὸ «πανδοχεῖο» γιὰ τοὺς τόσοσους ὁδοιπόρους τῆς ζωῆς, πού ἄλλους τοὺς δέρνει ἢ θύελλα τοῦ κόσμου, κι ἄλλους τοὺς πληγώνουν βαριά «οἱ ληστὲς» τῆς ἐποχῆς μας.

Περ. «ΓΝΩΡΙΜΙΑ» τ. 33. Ἰ. Μητρ. Ἀλεξανδρουπόλεως

★

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Δι' ἐπιστολῆς του πρὸς τὸν Τύπον, ὁ Μητροπολίτης Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος, ἔδωσεν ἀποστομωτικὴν ἀπάντησιν εἰς βουλευτὰς οἱ ὅποιοι ἐπιπολαίως ἠμφεσβήτησαν τὸ εὐρύτατον φιλανθρωπικὸν καὶ κοινωνικὸν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ κ. Χριστόδουλος ἀναφέρει ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει ὑπὸ τὴν εὐθύνην τῆς 400 ἰδρύματα, μὲ 23.955 τροφίμους. Μεταξὺ αὐτῶν 152 οἰκοτροφεῖα μαθητῶν, 64 γηροκομεῖα, 7 νοσοκομεῖα, 5 ἄσυλα κατακοίτων, 36 ὄρφανοτροφεῖα, 53 συσοίτια, 76 κατασκηνώσεις, 12 οἰκοκυρικὰς Σχολὰς, 38 «σπίτια γαλήνης», κ.ἄ. Καὶ παρέχει ὑποτροφίας «εἰς ἑκατοντάδας ἢ καὶ χιλιάδας μαθητῶν καὶ φοιτητῶν, διὰ σπουδὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸ ἐξωτερικόν». Τὸ πρόβλημα ἐπομένως εἶναι νὰ ἐνισχυθῇ ἡ Ἐκκλησία, διὰ τὴν διεύρυσιν τοῦ ἔργου τῆς, τὸ ὁποῖον εἶναι ἤδη λαμπρόν, παρὰ τὰς σκοπίμους ἐπικρίσεις πού ἠκούσθησαν, ἀπὸ τοὺς... ἀνησυχοῦντας μήπως καὶ συστηματοποιηθῇ ἡ παροχὴ ἑλληνοχριστιανικῆς ἀγωγῆς εἰς τὰ παιδιά μας.

Ἐφημ. «ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΚΟΣΜΟΣ» 12.2.1980

Ε Π Ι Κ Α Ι Ρ Α

Ἡ χαρὰ τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου διαποτίζει καθ' ὅλο τὸν λειτουργικὸ ἑνιαυτὸ τὴν Ἐκκλησία. Γιὰ τὴν Ὀρθοδοξία, ἡ μεγαλύτερη ἐορτὴ εἶναι τὸ Πάσχα. Ἀλλὰ τὸ φαιδρὸ φῶς αὐτῆς τῆς ἐορτῆς ξεπερνᾷ τὰ χρονικὰ ὄρια τῆς. Κάθε μέρα τοῦ ἔτους, στὴν ἕμνωδία μας, φέρει τίς ἀνταύγειες τῆς χαρᾶς ποὺ πῆγασε ἀπὸ τὸ ζωδόχο μνήμα τοῦ Χριστοῦ. Χαρᾶς γιὰ τοὺς πιστοὺς καὶ γιὰ τὴν κτίση. Πράγματι, σὲ ὅλες τίς ἀσματικές Ἀκολουθίες, δίνει τὸ «παρῶν» ἡ μνεία τῆς Ἀναστάσεως. Ὑπάρχουν τροπάρια ποὺ ἀναφέρονται σ' αὐτή.

Ἔτσι, εὐστοχα παρετήρησε σύγχρονος διακεκριμένος θεολόγος πῶς ὁ τύπος πιστοῦ ποὺ ἀπεργάζεται ἡ Ὀρθοδοξία, εἶναι ὁ «πασχάλιος ἄνθρωπος». Δηλαδή ἐκεῖνος ποὺ τὸ θρησκευτικὸ βίωμά του καταλάμπεται ἀπὸ τὴ χαρὰ τοῦ Πάσχα.

Ἀνεπίτρεπτη εἰκόνα

Καὶ ἐφέτος, στοὺς πιὸ πολλοὺς ναοὺς μας, οἱ πιστοὶ προσκύνησαν καὶ ἀπάσθησαν μὴν εἰκόνα τῆς Ἐγέρσεως τοῦ Κυρίου Ἐξήντη πρὸς τὴν ὀρθόδοξη παράδοση. Εἶναι ὁ γνωστὸς τύπος τοῦ Χριστοῦ, ποὺ ἀνέρεχεται ἀπὸ τὸν ἀνοικτὸ τάφο, κρατώντας μιὰ κόκκινη σημαία. Ἡ ἐμπνευση αὐτοῦ τοῦ εἰκονογραφικοῦ τύπου ἀνήκει στὸ δυτικὸ, τὸ λατινικὸ κλίμα.

Ἡ Ὀρθοδοξία, πιστὴ πάντα στὴ Γραφή, δὲν εἰκονίζει τὸ γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως αὐτὸ καθ'αυτὸ ποὺ τὰ Εὐαγγέλια παρασιωποῦν τὸ πῶς συνέβη. Καὶ μάλιστα, ὅπως ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία, παριστάνοντας τὴν ἀποκύλιση τοῦ λίθου σὰν προϋπόθεση τῆς ἐξόδου τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὸ μνήμα. Τὸ ἀντίθετο ἔγινε. Δηλαδή πρῶτα ὁ Ἰησοῦς ἀνέστη καὶ βγήκε, «φυλάξας τὰ σήμαντρα σώα», ὅπως ψάλλει ἡ Ἐκκλησία στὸν Ὄρθρο τοῦ Πάσχα, καὶ ὕστερα ὁ Ἄγγελος παραμέρισε τὸν λίθο. Ἡ ὀρθόδοξη εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως εἶναι δύο τύπων. Στὸν ἕνα, βλέπουμε τὸν Ἄγγελο μπροστὰ στὸν τάφο νὰ μνηστὴ τὴν Ἀνάσταση στὶς Μυροφόρες. Στὸν ἄλλο, μᾶς προβάλλεται

ἡ εἰς Ἄδου Κάθοδος: ὁ Κύριος, πατώντας καὶ συντρίβοντας τίς θύρες τῶν καταχθονίων, ἀπλώνει τὸ χέρι καὶ ἐγείρει τὸν προπάτορα τοῦ γένους μας. Καὶ οἱ δύο αὐτοὶ τύποι ἔχουν ἔρσημα σὲ βιβλικὰ κείμενα.

Ἄς πάψω λοιπόν, μὲ μέρημα τῶν ἴδιων τῶν ἐφημερίων μας, ἡ χρήση τῆς ἀστήρικτης ἀπὸ τὴ Γραφή καὶ τὴν Ἱ. Παράδοση εἰκόνας. Καὶ ἄς εἰσαχθοῦν στὴ λατρεία μας οἱ ἄλλες δύο, ποὺ ἐναρμονίζονται στὸ πνεῦμα τῆς Ἐκκλησίας μας.

«Ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός»

Τὸν ἐγκωμιάζει ὁ ἴδιος ὁ Κύριος, μέσα στὴν «Ἀποκάλυψη» τοῦ Ἰωάννη (β' 13), μὲ τὰ λόγια: «Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστός». Ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τὴ μνήμη του στὶς 11 Ἀπριλίου. Ἀθλήσε στὴν ἀρχαϊκὴ χριστιανικὴ κοινότητα τῆς Περσίας, πιθανώτατα πρὶν ἀπὸ τὸ τέλος τοῦ α' αἰῶνα. Ἡ μικρασιατικὴ αὐτὴ πόλη ἦταν τότε σφριγηλὸ εἰδωλολατρικὸ κέντρο, ποὺ ἀντέδρασε σκληρὰ στὴ διάδοση τοῦ χριστιανισμοῦ. Σ' ἕνα τοπικὸ διωγμὸ, ποὺ ἐξέσπασε μὲ πρωτοβουλία τῶν ρωμαϊκῶν ἀρχῶν, ἀπὸ τὰ πρῶτα καὶ πιὸ ἐπιφανῆ θύματα ὑπῆρξε ὁ Ἀντίπας, ἀναφερόμενος ἀπὸ τὴν Παράδοση σὰν ἐπίσκοπος. Τὸν Κανὼνα τῆς Ἀκολουθίας του συνέθεσε ὁ Ὑμνογράφος Ἰωσήφ καὶ τὴν Ἀκολουθία ἀνεπλήρωσε ὁ Ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἅγιος ρεῖτης.

Γιὰ νὰ ἐκλείψῃ, ἕνα κακὸ

Μὲ τὰ τελευταῖα ἐντυπωσιακὰ κρούσματα, ποὺ μετέδωσαν ὁ Τύπος καὶ τὰ λοιπὰ μέσα μαζικῆς ἐνημερώσεως, ἀποδεικνύεται πλέον ὅτι ἡ ἀρχαιοκαπηλία μὲ ἀντικείμενο τίς βυζαντινὲς εἰκόνες ἔχει συστηματοποιηθῆ στὴ χώρα μας. Συμμορίες ιεροσύλων, δικτυωμένες εὐρύτατα καὶ ἐφοδιασμένες μὲ τέλεια τεχνικὰ μέσα, πυκνώνουν ὁλοένα τὴ δράση τους.

Καὶ εἶναι μὲν ἀλήθεια ὅτι ἡ ἀστυνομία ἐξαρθρώνει ἀρκετὲς ἀπ' αὐτές, Ἐναθρίσκοντας τὰ πολύτιμα κλοπι-

μαῖα πρὶν διοχετευθοῦν στὶς ἀπληστες γιὰ τὸ εἶδος Ἐξένας ἀγορές. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ ἡ ἔως τώρα ἀντιμετώπιση. Ἀπαιτεῖται κυρίως ἡ καλὴ φύλαξη αὐτῶν τῶν σεπτῶν θησαυρῶν. Εἰδικὰ, ἐκ μέρους τῶν ἐφημερίων μας. Στὴ δική τους μέρημα ἐναπόκειται ἡ διασφάλιση τῶν φορητῶν ἢ εἰκόνων, στὶς ὁποῖες ἀπλώνουν κυρίως χέρι οἱ ἀρχαιοκάπηλοι.

Μονάχα, λοιπόν, ἂν αὐτὴ ἡ μέρημα ληφθῆ στὰ σοβαρὰ καὶ μὲ τὴ δέουσα προσοχή, τὸ κακὸ θὰ ἐκλείψῃ.

Ὁλητὴν ὑπομονή

Στοὺς καιροὺς ποὺ διανύουμε, τὸ ἔργο τοῦ καλοῦ ποιμένος εἶναι ἰδιαίτερα ἐπιμοχθο. Λόγω τῶν πνευματικῶν συνθηκῶν ποὺ ἐπικρατοῦν στὸ σημερινὸ κόσμο, συνθηκῶν ἀποπροσανατολισμοῦ ἀπὸ τίς αἰώνιες ἀξίες τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀπαιτεῖ ἀνεξάντλητο ψυχικὸ σθένος. Ὁ ἀκάθιστος βίος τοῦ ἀξίου κληρικοῦ πρέπει νὰ διέπεται ἀπὸ αἰσιοδοξία. Καὶ νὰ μὴ λυγίξῃ ἐμπρὸς στὶς ἀντιξοότητες. Ἄν ἡ Γραφή καὶ οἱ Πατέρες ἀποδίδουν τόση σημασία στὴν ἀρετὴ τῆς ὑπομονῆς, αὐτὴ ἡ σημασία στὴ ζωὴ τοῦ καλοῦ ποιμένος εἶναι πολὺ πιὸ ἔντονη.

Ἄς τὴν ἐνστερνιασθῆ, ἀκούοντας τὴ βεβαίωση τοῦ Κυρίου, ὅτι «ὁποῖος ὑπομείνῃ ὡς τὸ τέλος, αὐτὸς θὰ σωθῆ» (καὶ στὴν περίπτωση τοῦ πνευματικοῦ πατέρα, ἡ προσωπικὴ του σωτηρία εἶναι συνυφασμένη μὲ ἐκείνη τῶν λογικῶν προβάτων τοῦ ποιμνίου του). Ἄς ἀναφωνεῖ μαζὶ μὲ τὸν Ψαλμωδὸ τὸ «ὄλη τὴν ἡμέρα σὲ ὑπέμεινα, Κύριε». Καὶ ἄς ἀκούει τὴ σύντομη ἀλλὰ τόσο δυνατὴ παραίνηση τοῦ Ἁγίου Πολυκάρπου Σμύρνης: «Νὰ ὑπομένετε ὄλη τὴν ὑπομονή».

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΝ ΤΟΥΣ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥΣ

Πανελλήνιο Συνέδριο Ίεροκηρύκων

Με βασικό θέμα «Ο σύγχρονος άνθρωπος και ο λόγος του Θεού» και με σκοπό να συνειδητοποιηθεί ο προβληματισμός της σύγχρονης κοινωνίας και να βελτιωθούν οι τρόποι προσφοράς του ευαγγελικού μηνύματος, οργανώνεται από την Αποστολική Διακονία πανελλήνιο Συνέδριο Ίεροκηρύκων, από 28 Απριλίου έως 2 Μαΐου 1980.

Τις εργασίες του Συνεδρίου που θα γίνουν στο Διορθόδοξο Κέντρο της Εκκλησίας της Ελλάδος (Ίερά Μονή Πεντέλης) κλήθηκαν να παρακολουθήσουν ιεροκήρυκες από όλες τις Ί. Μητροπόλεις, αναμένεται δε —σύμφωνα με τις μέχρι τώρα δηλώσεις συμμετοχής— να ξεπεράσουν τους 120.

Το βασικό θέμα θα αναλυθεί, για να διερευνηθούν καλύτερα —με εισηγήσεις και συζητήσεις— οι ακόλουθες πτυχές του: Ο επικοινωνιακός άνθρωπος (τηλεόραση - ραδιόφωνο - Τύπος). — Καταναλωτική κοινωνία, επιπτώσεις από την ένταξη μας στην Ε.Ο.Κ. — Τουρισμός, διακίνηση, μετανάστευση. Θρησκευτικές προπαγάνδες (κλασσικά και ανατολικά ρεύματα).

Την επίσημη έναρξη θα κηρύξει ο Μακ. Αρχιεπίσκοπος Αθηνών κ. Σεραφείμ και την όλη φροντίδα της αρτιότερης προετοιμασίας του Συνεδρίου έχει ο Θεοφ. Έπίσκοπος Ανδρούσης κ. Αναστάσιος, Γεν. Δ/ντής της Αποστολικής Διακονίας, μαζί με τους συνεργάτες του.

Έκπομπη «Ή Εκκλησία στο Λαό»

Ευνοϊκά σχόλια έγιναν από πολλές πλευρές για την επιτυχημένη πρωτοβουλία που είχε το Γραφείο Τύπου της Ίερας Συνόδου, να αρχίσει τη μετάδοση μίας νέας ραδιοφωνικής έκπομπης με τον παραπάνω τίτλο από το Α' πρόγραμμα της ΕΡΤ, κάθε Σάββατο ώρα 10.15' έως 10.30'. Έτσι η Εκκλησία μας θα έχει ένα ακόμη βήμα από το οποίο μπορεί να απευθύνεται στα παιδιά της, για να προσφέρει όρθη πληροφόρηση, σε μία περίοδο που, δυστυχώς, τα μέσα μαζικής ενημερώσεως δεν υπηρετούν, κατά κανόνα, την αντικειμενικότητα και την αλήθεια, στον τομέα της Εκκλησίας.

Κληρικός, διδάκτωρ Θεολογίας

Ο πρωτοπ. κ. Αντώνιος Αλεβιζόπουλος, συνεργάτης του περιοδικού μας και εφημέριος στον Ί. Ναό Αγίας Παρασκευής Αττικής, ανακηρύχθηκε πρόσφατα διδάκτωρ της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Είχε υποβάλει διατριβή με θέμα «Η φιλελληνική κίνηση και οι πρώτοι εν Γερμανία Έλληνικοί Κοινότητες». Ώς γνωστόν ο π. Αντώνιος είναι και διδάκτωρ Φιλοσοφίας του Πανεπιστημίου Μαγεντίας (Δ. Γερμανίας).

Με έγγραφό της η Διαρκής Ίερά Σύνοδος εξέφρασε στο νέο διδάκτορα τις συγχαρητήριες εύχές και τον έπαινό της, για την απόκτηση από τον π. Αντώνιο του «άπαραιτήτου έπιστημονικού εξοπλισμού, προς εύκαιρον και θετικήν προβολήν του λόγου του Θεού, «παντί τῷ αἰτούντι».

«Πρὸς τὸ Λαὸ»

Με τον παραπάνω τίτλο το πρόσφατα συσταθέν Γραφείο Τύπου της Ίερας Συνόδου κυκλοφόρησε σε 200.000 αντίτυπα το α' τετραέλιδο σειράς φυλλαδίων που σκοπό έχουν να ενημερώσουν τους Έλληνες «με τη γλώσσα της αλήθειας, της ευσύνης και της αγάπης» πάνω σε επίκαιρα και ενδιαφέροντα θέματα.

Το φυλλάδιο εκδίδεται από το περιοδικό «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» τυπώνεται στο τυπογραφείο της Αποστολικής Διακονίας και διανέμεται δωρεάν με τη φροντίδα των Ί. Μητροπόλεων και των Ναών. Το πρώτο τεύχος που διανεμήθηκε ήδη το Μάρτιο ήταν αφιερωμένο στο θέμα «Εκκλησία και 1821».

Ο Άρειος Πάγος για την άντιποίηση υπηρεσίας

Η Ολομέλεια του Άρειου Πάγου με την υπ' αρ. 379)1980 απόφασή της έκρινε ότι κληρικοί που ενώ έχουν καθαιρεθεί παρά ταύτα ιεουργούν ή τελούν τα Μυστήρια ή φέρουν την ιερατική στολή (ράσα), διαπράττουν τα αδικήματα «της αντίποιήσεως υπηρεσίας λειτουργού της Ανατολικής Ορθοδόξου Χριστιανικής Εκκλησίας και του φέρειν την στολήν θρησκευτικού λειτουργού της Εκκλησίας». Έκρινε ακόμη ότι με την απόσπέρση της εξου-

σίας του κληρικού που καθαιρέθηκε να ιεουργή, δεν προσβάλλεται η ελευθερία της θρησκευτικής συνειδήσεως, που απολαύει συνταγματικής προστασίας.

Κληρικόσημο για τον Κων. Οικονόμου

Αποφασίστηκε από το TAKE η έκδοση αναμνηστικού κληρικόσημου, με την ευκαιρία της συμπληρώσεως 200 ετών από τη γέννηση του Κωνσταντίνου Οικονόμου του έξ Οικονόμων. Όπως ήδη είναι γνωστό σχετικό γραμματόσημο κυκλοφορεί και από τα Έλληνικά Ταχυδρομεία.

Συνοδική Έπιτροπή για τον Κανονισμό περί Έφημερίων

Η Διαρκής Ίερά Σύνοδος ώρισε, με απόφασή της, τριμελή Έπιτροπή για τη μελέτη και ανασύνταξη του σχεδίου Κανονισμού «περί Έφημερίων και Διακόνων». Την απαρτίζουν οι Σεβ. Μητροπολίτες Κίτρους κ. Βαρνάβας, Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος και Δημητριάδος κ. Χριστόδουλος. Η ανασύνταξη του σχεδίου αποφασίστηκε κατά την τελευταία έκτακτη συνέλευση της Ίεραρχίας (28 Φεβρουαρίου έ.έ.).

Νέοι συνταξιούχοι του TAKE

(μέχρι 15.3.80)

—Καμβύση Μάρθα (πρεσβυτέρα) Γ)6, έτη υπηρεσίας 30, σύνταξη 6.157, εφάπαξ 296.923.

—Κωνσταντοπούλου Άθανασία (πρεσβυτέρα) Γ)6, έτη υπηρεσίας 29, σύνταξη 5.805, εφάπαξ 285.466.

—Πρίφτης Άνδρέας, ιερέυς, Β)4, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 21.048, επιστροφή ασφαλίστρων 48.337.

—Γκουρτζιούμη Εύαγγελία, (πρεσβυτέρα) Γ)6, έτη υπηρεσίας 32, σύνταξη 6.494, εφάπαξ 306.616.

—Βασιλειάδης Τρύφων, ιερέυς, Δ)9, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 12.960, εφάπαξ 203.803.

—Γεωργιάδης Μενέλαος, ιερέυς, Δ)7, έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 16.524, εφάπαξ 311.368.

—Σταλιās Γεώργιος, ιερέυς, Β)4 έτη υπηρεσίας 35, σύνταξη 21.048 εφάπαξ 351.029.

Ε.Π.Α.